

Analýza vybraného hraničního přechodu při mimořádných událostech

Marika Kúřilová

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Marika Kúřilová
Osobní číslo:	L22401
Studijní program:	B1032A020002 Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Analýza vybraného hraničního přechodu při mimořádných událostech

Zásady pro vypracování

- Zpracujte rešerši vztahující se k dané problematice.
- Proveďte analýzu vybraného hraničního přechodu.
- Vyhodnoťte dosažené výsledky a navrhnete vlastní řešení.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. ČESKO. Zákon č. 191 ze dne 25. května 2016, o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic). Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010-2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-191>. [cit. 4. 11. 2024].
2. MIKEŠ, Pavel. *Vývoj státních hranic Československé republiky a České republiky*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2018. ISBN 978-80-270-4979-0.
3. PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Monografie. Ostrava: Key Publishing, 2015. ISBN 978-80-7418-230-3.
4. ROŽŇÁK, Petr a KUBEČKA, Karel. *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Vydání: první. Monografie. Ostrava, 2018. ISBN 978-80-7418-292-1.
5. VOSKOPOULOS, George. *European Union Security and Defence: Policies, Operations and Transatlantic Challenges*. Cham: Springer, 2021. ISBN 978-3-030-48892-5.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lukáš Pavlík, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **2. prosince 2024**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

prof. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne 01. 05. 2025

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce analyzuje připravenost hraničního přechodu Velká nad Veličkou – Vrbovce na mimořádné události, se zaměřením na jeho organizační, technické a personální aspekty. Pomocí dotazníkového šetření, checklistu a SWOT analýzy byly identifikovány klíčové nedostatky, včetně absence adekvátního zázemí, technického vybavení a koordinace mezi složkami. Výsledky ukazují potřebu zlepšení infrastruktury a krizové připravenosti. Práce navrhuje konkrétní opatření pro zvýšení efektivity zabezpečení hraničního přechodu v krizových situacích.

Klíčová slova: bezpečnost, hraniční přechod, krizová připravenost, migrace, mimořádné události

ABSTRACT

This bachelor's thesis analyzes the readiness of the border crossing Velká nad Veličkou – Vrbovce for emergencies, focusing on organizational, technical, and personnel aspects. Through a questionnaire survey, checklist, and SWOT analysis, key deficiencies were identified, including the absence of adequate facilities, technical equipment, and coordination among entities. The results highlight the need to improve infrastructure and crisis preparedness. The thesis proposes specific measures to enhance the effectiveness of the border crossing in crisis situations.

Keywords: border crossing, crisis preparedness, emergencies, migration, security

Ráda bych tímto poděkovala Ing. Lukáši Pavlíkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení a cenné rady během vypracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a příteli za jejich podporu během celého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 HRANIČNÍ PŘECHODY V ČESKÉ REPUBLICE.....	13
1.1 HISTORIE STÁTNÍCH HRANIC A HRANIČNÍCH PŘECHODŮ	14
1.1.1 Rakousko-Uhersko, jeho rozpad a vznik Československa.....	14
1.1.2 Československo	15
1.1.3 Mnichov, zánik Versailleského systému hranic, doba nesvobody.....	16
1.1.4 Hranice po druhé světové válce	17
1.1.5 Státní hranice v socialistickém Československu	18
1.1.6 Rozdělení Československa a vznik republiky	19
1.1.7 Schengen	20
1.2 ČESKO-SLOVENSKÁ STÁTNÍ HRANICE	21
1.3 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ NA HRANIČNÍCH PŘECHODECH.....	22
1.4 PRÁVNÍ ÚPRAVA O OCHRANĚ STÁTNÍCH HRANIC	24
2 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST	26
2.1 TYPOLOGIE MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ NA HRANIČNÍM PŘECHODĚ.....	27
2.1.1 Migrace	28
2.1.2 Převaděčství	29
2.1.3 Zdravotní rizika	30
3 MIGRACE V ROCE 2022 V ČESKÉ REPUBLICE.....	32
3.1 PRŮBĚH MIGRAČNÍ KRIZE	32
3.2 PROBLÉMY A VÝZVY BĚHEM MIGRAČNÍ KRIZE	33
4 CÍLE PRÁCE A METODOLOGIE VÝZKUMU	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
5 CHARAKTERISTIKA VYBRANÉHO HRANIČNÍHO PŘECHODU	38
6 DOTAZNÍK	41
6.1 VÝSLEDKY DOTAZNÍKU GRAFICKY I TEXTOVĚ.....	41
7 CHECKLIST	51
8 SWOT ANALÝZA	52
8.1 MATICE	53
8.2 VYHODNOCENÍ SWOT ANALÝZY	54
9 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ.....	57
9.1 ORGANIZAČNÍ OPATŘENÍ.....	57
9.2 TECHNICKÁ OPATŘENÍ.....	57
9.3 PERSONÁLNÍ OPATŘENÍ	59
ZÁVĚR	60

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM OBRÁZKŮ	68
SEZNAM TABULEK.....	69
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	71
SEZNAM PŘÍLOH.....	72

ÚVOD

Tato práce se zaměřuje na co nejkomplexnější posouzení připravenosti vybraného hraničního přechodu na různé typy mimořádných událostí. Tato problematika je v současnosti stále velmi aktuální, neboť s rostoucími riziky spojenými s těmito událostmi je nezbytné zajistit, aby hraniční přechody byly schopny včas a efektivně reagovat na takovéto situace. Zároveň se mě tato tematika dotýká i z osobního hlediska, neboť v dané oblasti žiji.

Hlavním cílem této práce je zjistit, zda je vybraný hraniční přechod dostatečně připraven na krizové situace a též jaká opatření by bylo vhodné implementovat pro zajištění efektivního fungování přechodu v těchto náročných podmínkách. Práce se zaměřuje na tři hlavní oblasti, které jsou také totožné s dalšími cíli práce. První z nich je posouzení připravenosti hraničního přechodu na různé typy mimořádných událostí. Důraz bude kladen na to, zda jsou v rámci přechodu nastavena adekvátní opatření pro uzavření přechodu nebo zavedení kontrol při těchto událostech.

Druhým cílem práce je zhodnotit úroveň organizačního zabezpečení přechodu, tedy zda jsou nastaveny odpovídající postupy a efektivní komunikace mezi jednotlivými složkami. Správné organizační zabezpečení je klíčové pro koordinaci při krizových událostech, a to jak na úrovni personálního, tak materiálního zabezpečení.

Třetím cílem je posoudit pracovní podmínky pro výkon služby při mimořádných událostech. Bude v něm zkoumáno, zda jsou pracovníci složek vybaveni dostatečným technickým vybavením, ochrannými prostředky, a zda mají k dispozici hygienické a odpočinkové zařízení, které jsou nezbytné pro dlouhodobý výkon služby v krizových situacích.

Na základě získaných výsledků práce budou v závěrečné části navržena konkrétní opatření, jejichž cílem a smyslem je zlepšit připravenost hraničního přechodu na mimořádné události a zvýšit efektivitu jeho fungování v krizových situacích. Tato opatření zahrnují jak zlepšení materiálního a technického vybavení, tak i reorganizaci pracovních procesů a posílení koordinace mezi jednotlivými složkami. Snahou a následným cílem těchto změn je přispět k vyšší bezpečnosti a ochraně obyvatelstva a zajištění efektivní reakce na krizové situace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HRANIČNÍ PŘECHODY V ČESKÉ REPUBLICE

Současné uspořádání státních hranic a s tím související i hraniční přechody České republiky prošlo značnými změnami v průběhu desítek let a je výsledkem historického vývoje bývalých zemí Koruny české, rozpadu Rakousko-Uherska, předválečným a poválečným obdobím, vývoje v socialistickém Československu a v neposlední řadě ovlivněno rozdělením Československa a vstupem do Schengenského prostoru (dále jen Schengen).

Podle zákona č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky, je hraniční přechod definován jako prostor určený k překračování vnějších hranic, přičemž tento pojem zahrnuje i místa na mezinárodních letištích. Zákon rovněž stanovuje podmínky zřízení, uzavření a provozu hraničních přechodů, včetně bezpečnostních opatření. Tento rámec je součástí širší regulace ochrany státních hranic a jejich kontroly, zejména v souladu s pravidly Schengenského prostoru. Před vstupem do Schengenu existoval systém hraničních kontrol, kdy bylo možné překročit státní hranice pouze na oficiálně stanovených přechodech. Ty zahrnovaly silniční přechody včetně dálničních, železniční tratě, turistické stezky, místa pro malý pohraniční styk a říční přechody. Všechny tyto přechody byly jasně definovány zákonem a podléhaly pravidelným kontrolám. (Česko, 2024)

Zásadní změna nastala v roce 2007 vstupem České republiky do Schengenu. Tímto krokem byly zrušeny pravidelné hraniční kontroly a občanům bylo umožněno překračovat hranice prakticky kdekoli. I přesto stát zachoval evidenci původních přechodů pro případ mimořádných situací, kdy by bylo nutné dočasně obnovit hraniční kontroly. Další významný milník přišel v roce 2016 s přijetím nového zákona o ochraně státních hranic. Podle této legislativy se termín "hraniční přechod" nyní vztahuje pouze na mezinárodní letiště, kde se odbavují lety mimo Schengenský prostor. Hraniční přechod je tedy podle § 2 odst. 2 zákona o ochraně státních hranic „*prostor na mezinárodním letišti určený k překračování vnějších hranic.*“

Všechny bývalé pozemní hraniční přechody byly překlasifikovány na "přeshraniční propojení". V současnosti tedy neexistují klasické hraniční přechody, jak je známe, kromě letišť. (Česko, 2016)

1.1 Historie státních hranic a hraničních přechodů

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, Česká republika prošla značnými změnami v oblasti hranic, a i v oblasti samotných hraničních přechodů. Tato kapitola se bude zabývat historií hranic a hraničních přechodů.

První vnímání hranic vycházelo z přírodních překážek, jako byly hory, lesy nebo řeky, které přirozeně oddělovaly jednotlivá území. Ve starověku a středověku tyto terénní útvary zároveň sloužily jako obranné linie proti nepřátelům. Právě v tomto období začaly vznikat první hraniční přechody – průchody v neprostupných lesích, které využívali obchodníci, obyvatelstvo i vojska. Vstup na naše území probíhal přes tzv. pohraniční lesy, kde se nacházely brány a celní stanice. Bezpečnost stezek a přechodů zajišťovaly strážní hrady a stanoviště. Až v 16. století dochází k přesnému vymezení hranic pomocí hraničních kamenů. S tímto označením pak přicházejí i nové povinnosti a četné spory o jejich přesné umístění.

Značení bylo potřeba obnovovat a udržovat, což prováděli strážci hranic, vojáci a bylo také nutné zřídit i hraniční orgány, které řešily spory, kde byli zainteresováni i samotní panovníci. Následovalo období Rakouska-Uherska a jeho rozpad. (Šmída, 2016)

1.1.1 Rakousko-Uhersko, jeho rozpad a vznik Československa

Rakousko-Uhersko existovalo jako státní útvar od roku 1867 do 1918, kdy skončila první světová válka a Rakousko-Uhersko se rozpadlo. (Mikeš, 2018) Vznik Československa a jeho státních hranic byl velmi složitý proces, po skončení první světové války si některá území Československa nárokovaly zejména sousední státy, proto bylo důležité obsadit tato území vojensky, zejména Slovensko, o které se vedly boje ještě v roce 1919. Za vyvrcholení boje o Československo a jeho státnost se považuje vystoupení dne 28. 10. 1918, tehdy Národní výbor vyhlásil první zákon československého státu, avšak z tohoto judikátu nevyplývaly jeho hranice, pro něž byly právním podkladem pozdější mezinárodní akty. (Šlahor, 2018) V rakouské části monarchie, skýtající české země náležela správa říšských zemských hranic v nejvyšší instanci ministerstvu vnitra, jehož spolupráce byla úzce spjata s ministerstvem financí, spravedlnosti, ale i zahraničních věcí. (Šmída, 2016) V pohraničních oblastech působily hraniční dozorní orgány – policejní expozitury. Tato část monarchie se vyznačovala poměrně vysokou úrovní jak zeměměřičských a kartografických činností, ale i nadstandartní úrovní katastru nemovitostí. I vysoká úroveň mezinárodních smluv o státních hranicích příznivě ovlivňovala agendu správy státních hranic, proto nově vzniklé Československo mělo na co navázat. (Mikeš, 2018)

1.1.2 Československo

Bezpečnostní politika na československých hranicích čerpala inspiraci z Rakouska-Uherska, které se po první světové válce rozpadlo. Následovaly mírové konference, jež přinesly po první světové válce utvrzení v nezávislosti a celistvosti pro Československo a také stanovení průběhu státních hranic. (Mikeš, 2018)

Mírovými smlouvami byly organizovány rozhraničovací komise, které měly úplné právo nejen určit části hranic, ale i revidovat části hranic, kdy se zúčastněné státy dohodly jinak, než bylo uvedeno správou hranic a uznala to komise za vhodné. Klíčovou roli v oblasti bezpečnosti tehdy sehrála finanční stráž, reorganizovaná zákonem z roku 1919, která střežila celní hranici a chránila ekonomické zájmy státu. (Polnar, 2021) Výsledkem práce rozhraničovacích komisí bylo: právní podklad určení hranic, určování jejich samotného průběhu, povšechný popis průběhu hranice, podrobné měření, dokumentace, měřické dílo, organizace technických prací i samotné vytyčení hraniční čár a její vymezníkování. (Šlahor, 2018)

Československé četnictvo bylo dalším klíčovým ozbrojeným sborem, který se podílel na zajišťování bezpečnosti na státních hranicích. Tento sbor byl nezbytný pro udržování veřejného pořádku a bezpečnosti na celém území první republiky, jak vyplývalo ze zákona z roku 1920. (Polnar, 2021) Zatímco hlavní působnost četnictva byla uvnitř státu, za určitých okolností mohli četníci zasahovat i na hranicích nebo dokonce mimo státní území. Pravidla pro překračování hranic četníky byla stanovena konkrétními mezinárodními smlouvami. Například dohoda s Rakouskem z roku 1920 umožňovala vzájemnou pomoc při stíhání pachatelů nebo pátrání po důkazech trestné činnosti. Činnost četnictva na hranicích tak byla ovlivněna nejen vnitrostátními zákony, ale také povahou diplomatických vztahů s jednotlivými sousedy Československa. Vyvrcholením této doby byl zákon o státních hranicích č. 254/1921 Sb. O státních hranicích. Svěření rozhraničovacích věcí se tak dostalo do agendy Ministerstva vnitra. (Vochozka, 2018)

Kontrolu na hranicích zajišťovala Finanční stráž, která měla na starosti především dohled nad celní hranicí. Jejím úkolem bylo kontrolovat pohyb osob a zboží, bránit celním podvodům a zajišťovat bezpečnost státní hranice. Dozorovala také pohraniční styk obyvatel a legální oběh zboží. Osobám, které se nemohly náležitě prokázat, byl přechod přes hranice znemožněn. Už tehdy bylo běžným problémem pašeráctví, které představovalo tradiční formu nelegální činnosti. Zajímavostí již tehdy bylo pašeráctví, coby tradičním protiprávním jevem.

Ve dvacátých letech dvacátého století lze pozorovat první významné kroky k formalizaci hraničních přechodů, jež nastaly po rozpadu Rakouska Uherska, mírovými smlouvami, přijetí zákona o ochraně státních hranic, kdy byly vymezeny základní postupy pro vymezení státních hranic, kontrolu hranic, celní agendu a spolupráci s okolními státy. Samotné hraniční přechody byly často vybaveny jednoduchými celníci k vykonávání výše zmíněných úkonů a mnohé z nich představovaly pouze mostky nebo jednoduché chatky. V blízkosti přechodů se nacházely četnické stanice a stanoviště finanční stráže. (Šmída, 2016)

1.1.3 Mnichov, zánik Versailleského systému hranic, doba nesvobody

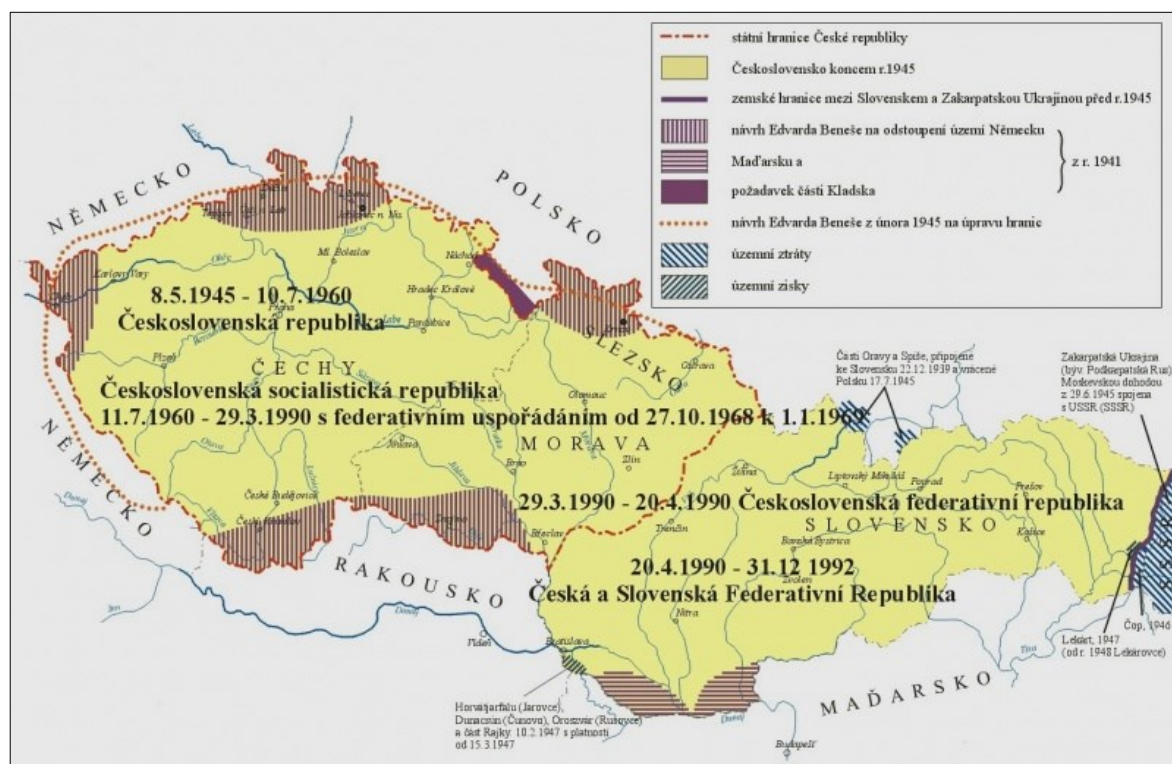
Mnichovská dohoda ze září 1938 a následné okleštění hranic první Československé republiky vedly k rozpadu systému ochrany státních hranic, který byl budován v druhé polovině 30. let. Znamenalo to v podstatě konec nezávislosti Československa, který odstartoval i konec tzv. Versailleského systému hranic, jež byl postaven na mírových smlouvách. Finanční stráž se po uzavření mnichovské dohody snažila zorganizovat novou strukturu na provizorních hranicích Československa. (Mikeš, 2018) Jako první byla zřízena Druhá republika, avšak po okupaci zbytku území byl ustanoven Protektorát Čechy a Morava, jenž byl součástí Německé říše. V lednu 1940 pak protektorátní vláda vydala nařízení, kterým byla definitivně zrušena Stráž obrany státu. (Polnar, 2021) Díky těmto změnám se muselo přistoupit k dalším rozhraničovací pracím týkajících se Slovenska. Dále také Německá strana požadovala dokumentace prací na hranicích z dob minulých, tyto dokumenty nebyly nikdy vráceny. (Jenčík, 2018)

Podpisem Mnichovské dohody a souvisejících dokumentů došlo k porušení mezinárodních dohod i základních principů mezinárodního práva. Jedním z těchto principů bylo, že Československo nebylo účastníkem Mnichovské dohody jako rovnocenný subjekt mezinárodní smlouvy, ale pouze objektem jednání, jehož výsledky mu byly vynuceny hrozbou použití síly. Dohoda navíc odporovala i československému vnitrostátnímu právu, protože tehdejší ústava vyžadovala ke změně státních hranic souhlas Národního shromáždění, které však vůbec nebylo svoláno. (Šmída, 2016)

Z toho vyplývá, že události spojené s uzavřením Mnichovské dohody, i následné akty byly v rozporu s československým i mezinárodním právem, a proto byly od počátku neplatné. Tato neplatnost znamenala, že narušení československých státních hranic během období nesvobody mělo pouze faktickou, nikoliv právní povahu.

1.1.4 Hranice po druhé světové válce

Po skončení druhé světové války a osvobození Československa byly státní hranice obnoveny do stavu platného k 29. září 1938, tedy před podpisem Mnichovské dohody, která se považovala v podstatě za neplatnou. Tento proces reaktivace hranic zahrnoval jak právní, tak fyzické aspekty. K zabezpečení hranic byl zřízen systém ozbrojených jednotek, včetně Finanční stráže, která působila na hranicích již v minulosti, mezi její hlavní činnosti patřilo zabezpečení chodu hraničních přechodů a vykonávání pochůzkové strážní služby. Další složky zahrnovaly Příhraniční stanice, rotu Pohotovostního pluku a armádní asistenční oddíly. (Pulec, 2021)

Obrázek 1 Hranice po 2. světové válce

(zdroj: Šmída, 2016)

Kromě vítězných okupačních armád zde působily polovojenské skupiny, jako byly revoluční gardy a pluky svobody, jejichž činnost byla právně i morálně problematická. Po příchodu československé armády v květnu a červnu 1945 byly všechny tyto polovojenské jednotky zrušeny a vytvořen jednotný systém pod velením armády. (Mašková a Morbacher, 2014)

V roce 1945 vznikla Státní bezpečnost (StB) jako součást nového poválečného policejního aparátu – Sboru národní bezpečnosti. Právní obnovení hranic vycházelo z mezinárodních smluv a hraničních dokumentů, které byly řádně schváleny zúčastněnými státy a nezměnila je ani Mnichovská dohoda. Co se týče fyzického stavu hranic, ty byly stanoveny na základě původních dokumentů z roku 1938, přičemž poškození hraničního značení během války vyžadovalo redemarkaci státních hranic. Samotné uspořádání ukazuje obrázek č. 1.

Doplňujícím faktorem byl stav hraniční dokumentace, která byla během války odvečena do Německa a nikdy se nevrátila, jak již bylo zmíněno v předešlé kapitole. Tyto dokumenty, většinou pocházející z prvorepublikového období, měly nejen historickou, ale i právně-technickou hodnotu, potvrzující platnost československých hranic. Československá strana doufala v náhradu za tuto ztrátu, ale nic takového se neuskutečnilo a dokumenty se nikdy nevrátily. (Polnar, 2022)

1.1.5 Státní hranice v socialistickém Československu

Pojednávat o historii hranic a ochraně státních hranic po roce 1948 není jednoduché. Hlavní problémy jsou nedostatek zpracovaných pramenů a materiálů. I když existují dokumenty k dějinám Sboru národní bezpečnosti (dále jen „SNB“) a Pohraniční stráž, jsou ovlivněné politickým záměrem a mnoho z nich zůstává nezpracováno. Co se týče bezpečnostních složek, hlavní změnou bylo zrušení Finanční stráže, jejíž působnost byla přenesena na útvary SNB. (Vaněk, 2008) Po převzetí moci komunisty v únoru 1948 se bezpečnostní složky staly klíčovým nástrojem pro likvidaci politických protivníků, včetně procesů proti nekomunistickým stranám. V červenci 1949 došlo k organizačním změnám, které zdůraznily rozdílný charakter východního a západního úseku hranic. Jednotky na východě byly začleněny do krajských velitelství SNB, na západních hranicích, zůstaly jednotky podřízené Velitelství Pohraniční stráže, a velitel PS byl přímo podřízen náměstkovi ministra vnitra. Komunistický režim uzákonil existující poměry na hranicích až zpětně zákonem. (Pulec, 2021) Tento zákon proklamoval, že ochrana státních hranic je povinností každého občana, ale zároveň stanovil, že provádění této ochrany spadá pod Ministerstvo národní bezpečnosti. (Portmann a Pažout, 2017)

Léta 1951–1955, označována jako zakladatelská pro Pohraniční stráž, představovala období, kdy bezpečnostní složky výrazně ovlivnily státní hranice. Od roku 1951 se v Československu začal budovat model vojenského střežení hranic a zůstal nezměněný do roku 1989. (Mašková a Morbacher, 2014). Součástí tohoto systému bylo také postupné zavádění

tzv. ženíjně-technického zabezpečení hranic pro jejich hermetické uzavření. Cílem příslušníků PS, kteří pronásledovali jakoukoli osobu, která se snažila dostat nedovoleným způsobem přes hranici, bylo zadržet ji a v krajním případě usmrtit. Velitel PS plk. Ludvík Hlaváčka podal návrh na zřízení minových polí na úsecích hranice se západním Německem a Rakouskem. O rok později došlo k zavedení elektrického proudu do stěn hraničních zátaras. Docházelo také k výstavbě nových ubytovacích zařízení. (Šmída, 2016)

V těchto letech byly hranice nadále intenzivně střeženy, přičemž se zvyšoval tlak na technická opatření, jako kamery a další elektronické zabezpečení. Režim propagoval ochranu hranic jako obranu socialismu před „imperialistickými hrozbami“. Kromě krátkého období po invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968, kdy byly bezpečnostní orgány na hraničních přechodech vůči občanům benevolentnější, omezovaly svobodu cestování další právní předpisy. (Portmann a Pažout, 2017) V následující fázi normalizace byli občané Československa při snaze vycestovat do kapitalistických zemí vystaveni dalším opatřením, která vycházela z prováděcích předpisů k zákonu o cestovních dokladech. Zvláštní posuzování se týkalo cesty do Socialistické federativní republiky Jugoslávie, která uplatňovala benevolentní přístup a umožnila mnohým občanům emigraci přes své území. (Pulec, 2021)

Hranice Československa byla symbolem izolace a represí. Přísná opatření čelila kritice ze zahraničí, zejména ze strany organizací obhajujících lidská práva. Situace se změnila až po sametové revoluci v roce 1989, kdy byla hranice otevřena. (Mikeš, 2018)

1.1.6 Rozdělení Československa a vznik republiky

Po roce 1989, v důsledku demokratických změn, se federální struktury z dob minulých začaly uvolňovat. Vývoj v letech 1989–1992 směřoval k postupnému rozvolňování těchto struktur a pád komunistického režimu přinesl konec Pohraniční stáže. Po volbách v červnu 1992 se představitelé moci dohodli na ukončení existence československé federace do konce téhož roku. (Šmída, 2018)

Česká republika a Slovenská republika neměly v rámci federace mezinárodněprávní subjektivitu. Aby mohly obě republiky od svého vzniku po zániku federace upravovat mezinárodní vztahy, byla jim v roce 1992 novelou ústavního zákona o československé federaci přiznána mezinárodněprávní subjektivita. (Mikeš, 2018) Tímto způsobem obě republiky v roce 1992 upravily i své státní hranice, které měly po rozdělení federace odpovídat hraničním mezi jednotlivými republikami. K 1. lednu 1993 se Česká republika a Slovenská republika staly nezávislými státy, přičemž mezi nimi byly již upraveny státní hranice. Od té doby

obě republiky uzavřely mezinárodní smlouvy o státních hranicích a začaly vytvářet nové dokumenty o hranicích. Rozdělení hranic s sebou neslo i rozhraničovací práce, jež probíhaly v letech 1993 až 1995. Hranice byly rozděleny do 9 úseků, při shodě byly pro vyznačení hranic využity zachovalé a nepoškozené hraniční znaky z válečného období. (Pejčoch, 2013)

Na přelomu června a července 1993 rozhraničovací komise vyhodnotila zápisy o rekonstrukci. S výjimkou některých lokalit jako Kasárne, Sidonie, Vrbovce, řeka Morava, které se měly dořešit později, komise v podstatě rozhodla o průběhu státních hranic. (Šmída, 2016) V té době začala i výstavba hraničních přechodů. Proces rozhraničení česko-slovenské státní hranice byl úspěšně dokončen podpisem Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o společných státních hranicích dne 4. ledna 1996 v Židlochovicích. Součástí smlouvy bylo také zřízení Stálé česko-slovenské hraniční komise, kterou tvořila delegace obou států. (Portmann a Pažout, 2017) Samotné rozdělení vyžadovalo vytvoření oficiálních hraničních přechodů pro osobní a nákladní dopravu i pěší pohyb. Bylo zřízeno více než 50 oficiálních hraničních přechodů, přičemž některé byly určeny pouze pro mezinárodní dopravu. Ochrana státních hranic byla v gesci Policie České republiky – její Služba cizinecké a pohraniční policie a také Celní správy. (Krupka, 2020) Velké změny ovšem nastaly po roce 2007 vstupem do Schengenského prostoru.

1.1.7 Schengen

Schengenská spolupráce začala Saarbrückenskou dohodou z roku 1984 mezi Německem a Francií, která usilovala o zrušení hraničních kontrol a zavedení volného pohybu osob a zboží. V roce 1985 byla podepsána Schengenská dohoda, do níž se zapojily i státy Beneluxu, a v roce 1990 ji upřesnila Schengenská prováděcí úmluva. Po důkladné přípravě byly v březnu 1995 odstraněny fyzické bariéry na hranicích a režim volného pohybu se postupně rozšířil do dalších zemí. Výrazným milníkem ve změně ochrany státních hranic, byl rok 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie a stala se součástí jejího vnitřního trhu. Díky tomu, že Česká republika byla obklopena pouze státy EU, její hranice se sousedními státy byly označeny jako dočasně vnější hranice. V důsledku zapojení do celní unie a jednotného trhu byla zrušena celní kontrola na pozemních hranicích, a celní orgány se soustředily na kontrolu na mezinárodních letištích. Od května 2004 byly hraniční kontroly prováděny výhradně policejními orgány zodpovědnými za ochranu státních hranic České republiky. Policisté měli právo provádět kontrolu totožnosti, prohlídky osob, zavazadel a vozidel v případě podezření. (Machotková, ©2025)

Nejzásadnější změnou byl vstup České republiky do Schengenského prostoru a to 21. prosince 2007, což vedlo k odstranění hraničních kontrol na pozemních hranicích s ostatními členskými státy Schengenu. Tento krok umožnil volný pohyb osob, ale i zboží mezi členskými zeměmi. (Ministerstvo dopravy, 2007). Vstup do Schengenu vedl k opuštění mnoha budov bývalých celnic a hraničních přechodů, které následně našly různá využití nebo zůstaly nevyužité. V některých případech byly objekty bývalých celnic prodány soukromým investorům a přeměněny na komerční prostory. V jiných případech byly budovy přeměněny na informační centra, muzea nebo zdravotnická zařízení. Některé budovy zůstaly opuštěné a chátrají, protože jejich poloha nebo stav neumožňují snadné komerční využití. (Česká televize, 2014)

Vstup České republiky do Schengenu znamenal zásadní zjednodušení pohybu osob a zboží mezi členskými státy, což mělo pozitivní dopad na ekonomiku a cestovní ruch. Na straně druhé zrušení hraničních kontrol vedlo k přeměně pohraničních budov a tento krok tak přinesl nové výzvy v oblasti bezpečnosti, kdy vyvstala nová bezpečnostní témata pro Evropu a její členské státy.

1.2 Česko-slovenská státní hranice

Po skončení války a obnově Československa se území okupované za Protektorátu vrátilo pod správu ČSR. Nicméně německá okupace zasahovala dál, než byla formální hranice Protektorátu. Například tunel M. R. Štefánika, který patřil k Vrbovcům, byl Němci kontrolován až do jeho poloviny.

Z důvodu ochrany železnice a silniční sítě Němci zřídili tři kontrolní stanoviště v okolí Vrbovců, která měla zabránit průniku Rudé armády do Protektorátu. Němci úmyslně neodevzdali dokumentaci o hraničním přechodu, protože věděli proč. Kvůli ochraně železniční stanice, která byla pro Vrbovce v pronájmu, ale patřila k Javorníku. Po rozdělení Československa v roce 1993 se otázka vlastnictví železniční stanice a hranic stala problémem. Obyvatelé obou stran hranice byli historicky provázáni a nové rozdělení vyvolalo lokální napětí. Přestože dokumentace od Němců chyběla, hranice byla stanovena podle poválečného uspořádání, což vedlo k paradoxním situacím a protestům místních obyvatel. Jedním z problematických míst byla oblast mezi obcemi Javorník a Vrbovce. Obyvatelé osady U Sabotov se museli rozhodnout, ke kterému státu chtějí patřit. Po čtyřletém vyjasňování situace a následném referendu se většina obyvatel rozhodla pro připojení ke Slovensku.

Změna hranic měla především praktický význam. Původní rozdělení vytvářelo nepříjemné paradoxy, například s přepravou zboží. Obyvatelé Vrbovců nemohli snadno převézt

domácí produkty na Myjavu, protože museli projít krátkým úsekem českého území. Kvůli těmto problémům bylo rozhodnuto o úpravě hranice, aby se zabránilo nečekaným komplikacím. Křižovatka cest do Myjavy a Velké nad Veličkou byla celá začleněna do slovenského území, což umožnilo lepší dopravní dostupnost a odstranilo zbytečné hraniční překážky. V roce 1997 došlo k dalším změnám. Hranice byla posunuta mimo hlavní silnici, ale stále ji kopírovala. Provizorní stanová celnice byla nahrazena novou, zděnou stavbou, která byla dokončena kolem roku 2000. Fungovala až do vstupu obou států do Schengenu. (Pánik, 2025)

Úspěšné vymezení česko-slovenské státní hranice a vypracování souvisejících hraničních dokumentů bylo završeno podpisem Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o společných státních hranicích. Tato smlouva, podepsaná 4. ledna 1996 v Židlochovicích a publikovaná pod č. 246/1997 Sb., sloužila téměř třicet let jako základní dokument upravující hranice mezi oběma státy a roku 2010 byla novelizována. Tato úprava měla dvě hlavní oblasti dopadu: zlepšení správy česko-slovenských státních hranic a změnu pohyblivých hranic na hraničních vodních tocích na pevné. Tento zásah vyústil v nové hraniční dokumentární dílo, které nahradilo původní z roku 1995. Novela, podepsaná 13. května 2010 v Bratislavě, je známa jako Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou, kterou se mění a doplňuje původní smlouva o společných státních hranicích z 4. ledna 1996 (č. 33/2011 Sb. m. s.). Změny státních hranic však novela nepřinesla. (Šmída, 2016)

1.3 Bezpečnostní opatření na hraničních přechodech

Po vstupu do Schengenu a s tím související zrušení hraničních kontrol bylo nutné zajistit bezpečnost pomocí spolupráce mezi členskými státy. Důležitým nástrojem se stal Schengenský informační systém (dále jen SIS), který byl v České republice implementován od 1. září 2007. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2007).

Hlavním cílem je zajistit bezpečnost a efektivní spolupráci v oblasti ochrany hranic, prevence kriminality a řízení migrace. Systém obsahuje záznamy o osobách hledaných policií, pohřešovaných, ohrožených či osobách, kterým byl zakázán vstup do Schengenského prostoru. Kromě toho eviduje odcizené předměty, jako jsou vozidla, doklady nebo zbraně, a umožňuje jejich rychlé dohledání.

Od března 2023 byla spuštěna nová generace SIS, která přinesla zdokonalené funkce, jako jsou záznamy o ohrožených dětech, rozhodnutí o navrácení či využití biometrických údajů. Systém nyní obsahuje přísnější pravidla pro identifikaci a ochranu osob, včetně prevence únosů dětí a podpory opatření proti nelegální migraci. K databázi mají přístup určené

orgány, jako je Policie ČR, Celní správa nebo Ministerstvo vnitra. Přístup je umožněn pouze za účelem plnění konkrétních úkolů, například při hraničních kontrolách, udělování víz či při registraci odcizených předmětů. (Úřad pro ochranu osobních údajů, ©2025)

Schengenský hraniční kodex, který je klíčovým právním předpisem Evropské unie, stanovující pravidla a postupy pro překračování hranic v rámci Schengenského prostoru i na jeho vnějších hranicích. Tento kodex zajišťuje volný pohyb osob uvnitř Schengenu tím, že odstraňuje kontroly na vnitřních hranicích mezi členskými státy. Výjimky, kdy mohou být tyto kontroly dočasně obnoveny, jsou povoleny pouze za mimořádných okolností, jako je ohrožení veřejné bezpečnosti nebo veřejného pořádku. Kodex také upravuje podmínky vstupu a výstupu, pravidla pro vydávání vstupních a výstupních razítek, požadavky na cestovní doklady a další povinnosti související s překračováním hranic. (Evropská unie, 2016)

Od roku 1998 má Česká republika vlastní elektronický systém pro vydávání víz, který umožňuje automatizované zpracování žádostí o víza. Tento systém zahrnuje odesílání potřebných údajů o žadateli k bezpečnostní prověrce do centrály prostřednictvím zabezpečeného online spojení, tisk víza na vízový štítek a evidenci všech udělených či zamítnutých žádostí. Systém zůstal v platnosti i po vstupu ČR do Schengenského prostoru. Nově byl doplněn o schengenskou konzultační síť VISION, která slouží k projednávání žádostí o víza mezi členskými státy Schengenu. (Machotková, ©2025)

V rámci Evropské unie byly vytvořeny dva klíčové nástroje pro zajištění bezpečnosti na hranicích členských států včetně České republiky – agentury Frontex a Europol. Tyto instituce, ačkoliv mají odlišné primární zaměření, společně vytvářejí komplexní systém ochrany evropských hranic a boje proti přeshraniční kriminalitě. (Rijpma, 2016)

Frontex, založený v roce 2004 se sídlem ve Varšavě, je primárně zodpovědný za ochranu evropských hranic. Jeho mandát byl významně posílen v letech 2016 a 2019. Agentura funguje ve dvou hlavních oblastech – analytické a operativní. (Evropská unie, 2019)

V analytické rovině se zabývá monitoringem migrace, analýzou rizik a zpracováním dat. Operativní činnost zahrnuje ochranu vzdušných, pozemních a mořských hranic, realizaci návratových operací migrantů a poskytování technické podpory členským státům. (Carrera & Den Hertog, 2016)

Europol, založený v roce 1999 se sídlem v Haagu, doplňuje činnost Frontexu v oblasti prosazování práva a boje proti organizovanému zločinu. Specializuje se na potírání závažné mezinárodní trestné činnosti, včetně terorismu, obchodu s drogami, obchodování s lidmi a kyberkriminality. Agentura poskytuje platformu pro sdílení informací mezi členskými

státy a koordinuje přeshraniční operace. (Evropská unie, 2016) Obě agentury úzce spolupracují jak mezi sebou, tak s dalšími evropskými institucemi a mezinárodními organizacemi. Česká republika je aktivním účastníkem společných operací Frontexu od roku 2006.

Všechna tato bezpečnostní opatření, systémy, společné dodržování nastavených pravidel, účast na společných operacích, komunikace mezi členskými státy přispívají ke společné ochraně hranic včetně hranic České republiky.

1.4 Právní úprava o ochraně státních hranic

Ochrana státních hranic představuje jeden ze základních prvků zajištění bezpečnosti státu. Zákon č. 216/2002 Sb. představuje základní právní předpis upravující ochranu státních hranic České republiky. Tento zákon přesně definuje státní hranice jako prostor vertikálně oddělující území České republiky od území sousedních států, a to jak na zemském povrchu, tak i nad ním a pod ním. Stanovuje také, že průběh státních hranic je určen mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána. Hraniční přechody jsou zákonem vymezeny jako místa určená mezinárodní smlouvou nebo vnitrostátním právním předpisem k překračování státních hranic. Zákon jasně stanoví, že státní hranice lze překračovat jen na hraničních přechodech, a to v rozsahu a způsobem stanoveným mezinárodní smlouvou. Výjimky z této povinnosti mohou být stanoveny pouze mezinárodní smlouvou nebo zvláštním právním předpisem. (Česko, 2002)

Zákon o ochraně státních hranic komplexně upravuje problematiku hraničních kontrol a jejich případného znovuzavedení. V § 10 je základní ustanovení, které definuje ochranu státních hranic jako zajištění jejich nedotknutelnosti a zamezení nedovolenému překračování. Tento paragraf také zmocňuje policii k provádění hraničních kontrol a ostrahy státních hranic. Hraniční kontrola je detailně upravena v § 11, kde je definována jako kontrola osob a dopravních prostředků překračujících státní hranice.

Klíčovým ustanovením je § 12, který upravuje možnost dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. Vláda může toto opatření zavést v případě, že existuje závažná hrozba pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost státu. Zákon přesně stanovuje podmínky a postupy pro zavedení takového opatření včetně jeho maximální možné délky trvání. Toto ustanovení je zvláště důležité v kontextu členství České republiky v Schengenském prostoru, kdy běžně nejsou prováděny kontroly na vnitřních hranicích. V rámci kontroly překračování státních hranic je policista oprávněn *"požadovat prokázání totožnosti osoby při překračování státních hranic a v pásmu do 5 kilometrů od státních hranic"* (Česko, 2002)

Hlavním subjektem odpovědným za ochranu státních hranic je Policie České republiky, konkrétně služba cizinecké policie. Podle zákona č. 273/2008 Sb. policie *"zajišťuje ochranu státních hranic ve vymezeném rozsahu s výjimkou střežení státních hranic v prostorech působnosti Ministerstva obrany nebo Ministerstva financí"*. Policie při ochraně státních hranic vykonává zejména hraniční kontrolu, pátrá po osobách, které nedovoleně překročily státní hranice, plní úkoly při správě státních hranic a provádí hraniční službu (Česko, 2008)

Pro případy žádostí o mezinárodní ochranu je relevantní zákon o azylu, který upravuje vstup a pobyt cizince žádajícího Českou republiku o mezinárodní ochranu. Podle tohoto zákona *"cizinec projevuje úmysl požádat o mezinárodní ochranu písemně nebo ústně do protokolu"* a může tak učinit *"na hraničním přechodu, v přijímacím středisku, na odboru cizinecké policie za podmínky, že se dostavil dobrovolně, nebo v zařízení pro zajištění cizinců"* (Česko, 1999)

Policisté jsou při ochraně státních hranic oprávněni zastavovat osoby a vozidla, provádět kontrolu vozidel a jejich nákladů, používat technické prostředky k zabránění nedovolenému překračování státních hranic a provádět pobytové kontroly cizinců. V případě zjištění nedovoleného překročení státních hranic jsou oprávněni takovou osobu zajistit a zahájit příslušné správní řízení (Česko, 2008).

Součástí ochrany státních hranic je také správa a údržba hraničních znaků a zařízení. Zákon stanovuje, že *"vlastník nebo oprávněný uživatel nemovitosti je povinen strpět umístění hraničních znaků nebo zařízení upozorňujících na průběh státních hranic a zdržet se všeho, co by mohlo ohrozit jejich umístění a viditelnost"* (Česko, 2002)

2 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST

Mimořádná událost má řadu definic, pojetí a kategorizací. Dle zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému mimořádná událost představuje situaci vyvolanou lidskou činností nebo přírodními vlivy, která může ohrozit lidské zdraví, životy, majetek či životní prostředí. K jejímu zvládnutí je nezbytné provést záchranné operace pro minimalizaci rizik a likvidační práce k odstranění vzniklých škod. Mimořádná událost představuje neočekávaný a náhlý incident s omezeným trváním a konkrétním místem výskytu. (Česko, 2000)

Může být důsledkem provozu technických zařízení, nesprávné manipulace s chemickými či jinými nebezpečnými látkami nebo selhání lidského faktoru či techniky. (BOZP, ©2025) Mimořádné události mají také různá dělení, ovšem tím nejběžnějším způsobem je lze rozdělit do tří základních kategorií:

1. První kategorií jsou přírodní (naturogenní) mimořádné události, které mohou mít buď lokální, nebo celosvětový charakter. Tyto události se dále dělí na abiotické (způsobené neživou přírodou), biotické (způsobené živou přírodou) a kosmogenní (způsobené kosmickými vlivy).
2. Druhou významnou kategorií jsou antropogenní mimořádné události, které jsou způsobeny lidskou činností. Tyto události mohou být způsobeny buď úmyslně, nebo neúmyslně, a mohou mít vojenský či nevojenský charakter. Antropogenní události se dále člení na technogenní (zahrnující provozní havárie a havárie infrastruktury), sociogenní (týkající se společenských a sociálních problémů) a ekonomické (související s hospodářskými záležitostmi). (Janura, 2016)
Antropogenní události lze dělit podle jejich zámyslu na způsobené úmyslně a neúmyslně. Dále také na události mající nevojenský charakter, které zahrnují civilní aktivity a události mající vojenský charakter, ty se týkají válečných konfliktů, které mají závažné dopady na bezpečnost a stabilitu.
3. Třetí kategorií jsou mimořádné události způsobené smíšenými příčinami, které kombinují přírodní i lidské faktory. Příkladem může být změna podnebí vlivem produkce skleníkových plynů, která vede k častějším a intenzivnějším přírodním katastrofám.

Mezi abiotické mimořádné události patří především přírodní katastrofy jako zemětřesení, povodně či tsunami, dále meteorologické jevy včetně vichřic a tornád, geologické jevy jako sesuvy půdy a eroze, a také různé klimatické jevy zahrnující extrémní sucha či mrazy.

Biotické mimořádné události zahrnují především epidemie nemocí u lidí, epizootie u zvířat a epifylie u rostlin. Patří sem také problémy spojené s přemnožením škůdců a šířením invazivních druhů. Kosmogenní události jsou způsobeny vlivy z vesmíru, jako je narušení ozónové vrstvy, sluneční erupce, pád kosmických těles či působení kosmického záření. V oblasti technogenních událostí se setkáváme především s průmyslovými a dopravními haváriemi, energetickými krizemi a narušením kritické infrastruktury. (Lipník nad Bečvou, ©2021)

Sociogenní události zahrnují terorismus, migrační vlny, společenské nepokoje a závažnou kriminalitu. Ekonomické mimořádné události se projevují především v podobě hospodářských krizí, narušení finančního systému a dopadů ekonomických sankcí. (Janura, 2016)

Mezi nejzávažnější příklady patří totální zhroucení ekonomik států, které může vést k drastickým změnám v životní úrovni obyvatel a destabilizaci politických struktur. Dále, díky vzájemnému propojení světových ekonomik, může dojít k přenosu hospodářských krizí z jedné země do druhé, což způsobí globální dopady. Mezi ekonomické mimořádnosti se také řadí hospodářské sankce a politickohospodářský nátlak, které mohou vážně poškodit ekonomiku zemí, ovlivnit jejich mezinárodní vztahy a způsobit výpadky v dodávkách zboží a služeb. (Lipník nad Bečvou, ©2021)

Všechny tyto kategorie mimořádných událostí vyžadují specifický přístup k jejich prevenci, řešení a zmírňování jejich následků. Vždy záleží na druhu mimořádné události, rozsahu a prostředcích, které ke zvládnutí mimořádné události jsou k dispozici.

2.1 Typologie mimořádných událostí na hraničním přechodě

Bezpečnostní situace na periferii Evropské unie v posledních letech zaznamenala výrazné proměny, které se odrazily i na fungování vnějších hranic. Tyto změny mají přímý dopad na vnitřní bezpečnost EU, což klade zvýšené nároky na řízení a ochranu hraničních přechodů zejména v období mimořádných událostí. Zároveň se prohloubila potřeba společného evropského přístupu k hrozbám, jako jsou extremismus a radikalizace. (Voskopoulos, 2021).

Vstup České republiky do Schengenského prostoru v roce 2007 vedl ke zrušení kontrol na vnitřních hranicích s ostatními členskými státy, což přineslo výhody v podobě volného pohybu osob a zboží. Avšak zrušením hraničních přechodů a personálního zabezpečení se naskytly nové možnosti pro narušení bezpečnosti a výskytu mimořádných událostí na hranicích. Mimořádné události na hraničních přechodech zahrnují různé typy hrozeb, které vyžadují koordinované reakce. Mezi nejčastější patří nelegální migrace a převaděčství, při kterých se jednotlivci nebo organizované skupiny snaží nelegálně překročit hranice. Tyto situace mohou zahrnovat obchod s lidmi a představují významné bezpečnostní riziko. Migrace

může vyústit v sociální nestabilitu a vyvolat napětí mezi původním obyvatelstvem a nově příchozími.

Dle Auditů národní bezpečnosti migrace přináší i určité bezpečnostní výzvy. V některých případech mohou riziko představovat jednotliví migranti nebo velké skupiny osob. Tato hrozba se může projevit například v podobě terorismu, organizovaného zločinu či šíření infekčních nemocí. Dalším aspektem může být střet kulturních zvyklostí, které nejsou v souladu s právním řádem dané země, nebo nízká ochota k integraci. Kromě samotného charakteru migrace a profilů migrantů může bezpečnostní situaci ovlivnit také rozsah migračních toků. Nekontrolovaná masová migrace může vést k sociálním nepokojům nebo k radikalizaci, a to jak mezi migranty, tak i v majoritní společnosti. (Audit národní bezpečnosti, 2016)

Přírodní katastrofy, jako jsou povodně, sněhové kalamity nebo sesuvy půdy, mohou provoz hraničních přechodů výrazně ovlivnit a způsobit jejich dočasné uzavření. (Bukovec, 2022). Mezi další mimořádné události patří zdravotní rizika spojená s nelegální migrací, jako šíření infekčních nemocí, hromadné zdravotní problémy migrantů, potřeba urgentní zdravotní péče, či hygienické krize v místech koncentrace migrantů, která sice nejsou závratně vysoká, ale určité riziko představují (Ministerstvo vnitra, ©2025).

Mimořádné události na hraničních přechodech představují široké spektrum bezpečnostních výzev. Pro zvládnutí těchto situací je nezbytný komplexní a systematický přístup všech složek integrovaného záchranného systému a dalších odpovědných orgánů. Systematický přístup k prevenci a řešení mimořádných událostí na hraničních přechodech je základním předpokladem pro zajištění bezpečnosti České republiky a efektivní potlačování nelegální migrace a souvisejících bezpečnostních rizik.

2.1.1 Migrace

V dnešní době se migrace stala jedním z nejdiskutovanějších společenských témat. Různé pohledy na migraci pramení z odlišných odvětví profesí, jež na migraci a její důvody nahlíží. Podle Rožňáka a Kubečky je migrace pohyb menšiny, při kterém dochází ke změně bydliště uvnitř nebo přes hranice státu, jež probíhá od nepaměti. S pojmem migrace se pojí slovo migrant, pro které neexistuje jednotná definice. Nejrozšířenější definici v současnosti poskytuje Odbor OSN pro ekonomické a sociální otázky (UN DESA), který za migranta považuje každého jedince, jenž změnil zemi svého obvyklého pobytu. Podle této definice se migranti dělí na krátkodobé, kteří pobývají v nové zemi déle než tři měsíce, ale méně než rok, a dlouhodobé, jejichž pobyt přesahuje jeden rok. Mnohé státy však používají vlastní definice a kritéria. (Andrle, 2024) Audit národní bezpečnosti definuje migraci jako mezinárodní jev

úzcí související s regulací pohybu přes hranice, provozem hraničních přechodů a samotným překračováním státních hranic. (Audit národní bezpečnosti, 2016)

Důvody pro migraci jsou různé, od ekonomických problémů, zhoršení životních podmínek, globálních změn, přírodních katastrof až po válečné stavy a konflikty. Od 21. století probíhá migrace převážně z oblastí konfliktů jako Irák, Sýrie, střední Afrika. (Rožňák a Kubečka, 2018) Od roku 1990 je jednou z nejčastějších migračních destinací Evropa. Zdá se, že je to kvůli její přístupnosti – po moři, vzduchem i po zemi, ale také protože v jejím okolí se nachází řada států, v nichž probíhají válečné konflikty a nepokoje. Rožňák a Kubečka uvádí jako další lákadlo pro migraci Evropský sociální systém a vysokou životní úroveň evropských zemí. Značný vliv na tuto skutečnost má fakt, že hranice Evropy nejsou stále a odstranění hraničních kontrol přispělo k vyšší mobilitě osob. (Wihtol de Wenden, 2020) Migrace má jak pozitivní, tak negativní dopady na hostitelské země a spolu s ní vyvstává i spousta výzev. Na jedné straně přináší ekonomické benefity, jako je doplnění pracovní síly, růst spotřeby a zlepšení demografické situace v zemích s nízkou porodností. Na druhé straně migrace klade zvýšené nároky na sociální služby, integraci migrantů, ekonomiku a samotná migrace může vést k bezpečnostním problémům. (Palát, 2015)

Odlišný pohled na migraci, jež se nevztahuje pouze na otázku bezpečnosti, ekonomiky a odlišných kultur, se týká samotných podmínek lidí, kteří migrují, jejich životními podmínkami, zneužívání jejich osob převaděči, nelidským zacházením, bezpečnostními problémy na trasách a týká se také občanských práv migrantů. Protože migrace, je základním právem člověka. (Wihtol de Wenden, 2020) Migrační krize se stává momentálně jednou z největších hrozeb soudržnosti a bezpečnosti Evropské unie, a tedy i samotné Evropy.

2.1.2 Převaděčství

Převaděčství, známé také jako pašování migrantů, je činnost, při níž osoba nebo organizovaná skupina za úplatu napomáhá jiným osobám k nedovolenému překročení státní hranice. Tato činnost je v České republice trestná podle § 340 trestního zákoníku, který stanoví tresty za organizování nebo umožnění nedovoleného překročení státní hranice. Je často spojeno s nelegální migrací a může být organizováno zločineckými sítěmi, které zneužívají zranitelnost migrantů. (Česko, 2009)

Převaděčství migrantů je globálním trestným činem, který nejen ohrožuje životy migrantů, ale také podkopává stabilitu a bezpečnost mezinárodních hranic. Pro organizované zločinecké skupiny jde o vysoce ziskovou činnost, která v posledních letech představuje pro Evropskou unii vážný humanitární a bezpečnostní problém. (Evropský účetní dvůr, 2021)

Podle údajů Europolu a Interpolu si více než 90 % nelegálních migrantů platí převaděče ve snaze dostat se do Evropy, což činí z této činnosti vysoce výnosný obchod pro zločinecké sítě. V reakci na rostoucí počet případů převaděčství a s cílem zvýšit odstrašující účinek byly v České republice zpřísněny tresty za tento trestný čin. Od 1. července 2023 došlo k novelizaci § 340 trestního zákoníku, která zavedla přísnější tresty pro převaděče, zejména pokud svým činem vystaví převážené osoby nelidskému nebo ponižujícímu zacházení. (Plevák, 2021)

Dříve bylo převaděčství zejména výsadou cizinců, ale v posledních letech. Byť v jednotlivých případech byli jako pašeráci zaznamenáni i Češi. V minulých letech se v Česku objevily nové mezinárodní skupiny zaměřené na nelegální migraci. Do jejich činnosti byli zapojeni sociálně slabší Češi, kteří působili jako řidiči nebo zajišťovali vozidla. Mezi další členy těchto gangů patřili cizinci s dlouhodobým či trvalým pobytem v ČR. Podle výroční zprávy Národní centrály proti organizovanému zločinu) zůstávalo Česko pro většinu uprchlíků především tranzitní zemí. Převaděči nadále využívali k přepravě migrantů hlavně kamiony a osobní automobily. (Koutská, 2022)

Převaděčství představuje závažný problém nejen z hlediska porušování zákonů, ale také bezpečnostního a humanitárního hlediska, neboť migranti jsou často vystavováni nevhodným podmínkám, vykořisťování a tato činnost výrazně přispívá k nelegální migraci. Proto je boj proti této činnosti prioritou jak na národní, tak na mezinárodní úrovni.

2.1.3 Zdravotní rizika

Již v minulosti se ukazovalo, že pohyb obyvatel mezi různými geografickými oblastmi způsoboval šíření infekčních nemocí, jako byly mor a cholera. Tyto choroby se často stávaly pandemiemi, které měly devastující důsledky na populace nejen v oblastech původu, ale i v destinacích migrace. V dnešním globalizovaném světě migrace vznikají zdravotní rizika, která jsou spojena nejen s infekčními nemocemi, ale i s širšími společenskými a ekonomickými problémy. Mezi hlavní příčiny zdravotních rizik spojenými s migrací patří chudoba, která je jednou z hlavních charakteristik migrujících populace. Nedostatek základních životních prostředků, jako jsou potraviny a pitná voda, zvyšuje riziko podvýživy, oslabení imunity a větší zranitelnosti vůči nemocem. (Gushulak et al., 2010)

Migranti často pocházejí z oblastí s vysokým výskytem nemocí, jako jsou tuberkulóza, hepatitida B, malárie či HIV/AIDS. Při pohybu do jiných oblastí mohou tyto nemoci šířit, zvláště pokud nejsou dostatečně diagnostikovány nebo léčeny. Mnoho migrantů často žije v přeplněných táborech, kde nejsou dostatečně zajištěny hygienické podmínky. To může

podporovat šíření infekcí, jako jsou průjemová onemocnění nebo respirační infekce. (Státní zdravotní ústav, 2019)

V neposlední řadě migranti trpí psychickými problémy, jež pramení z traumatických zážitků, jako je válka, pronásledování nebo ztráta domova. Také na cestě do cílové země jsou neméně vystaveni stresu, kdy čelí nejistotě ohledně bezpečnosti, nedostatku potravin, vody a léků, hodiny tráví v přeplněné a nevyhovující dopravě, fyzickou vyčerpaností, či dezorientací. Tyto faktory mohou vést k psychickým problémům, jako deprese či posttraumatická stresová porucha nebo k celkovému vyčerpání organismu. (Arsenault et al., 2021)

Zdravotní rizika spojená s migrací jsou komplexní a vyžadují široké spektrum opatření, která zahrnují zdravotní péči, prevenci i sociální podporu. Zejména pak posílení spolupráce mezi zeměmi původu, tranzitu a destinace migrantů, aby byla zdravotní rizika řádně monitorována a kontrolována. Poskytování zdravotní péče v jejich domovských zemích, ale i v táborech a šířit osvětu v oblasti hygieny, očkování a prevence. Úspěch v řešení těchto problémů přispěje nejen k ochraně migrantů, ale i k celkovému zlepšení globálního zdraví. (Gushulak et al., 2010)

3 MIGRACE V ROCE 2022 V ČESKÉ REPUBLICE

V roce 2022 zaznamenala Česká republika významný nárůst nelegální migrace. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k navýšení o více než 18 000 osob (161,7 %), především v důsledku přílivu syrských uprchlíků, jejichž návrat do vlasti není vzhledem k tamní situaci možný z hlediska mezinárodního práva. V důsledku výrazného nárůstu tranzitní nelegální migrace přes území České republiky se Vláda České republiky rozhodla dne 29. září 2022 znovu dočasně zavést ochranu vnitřní hranice. Opatření platilo do 25. ledna 2023 a týkalo se 251 km hranice a 27 hraničních přechodů. Během těchto kontrol bylo do 31. prosince 2022 zachyceno 9 404 osob, které se pokusily nelegálně projít, a 140 převaděčů. Celkově bylo provedeno více než dva a půl milionu kontrol osob.

Do konce roku bylo při těchto kontrolách odhaleno přes 9 400 nelegálních migrantů a 140 převaděčů, přičemž celkově bylo zkontrolováno více než 2,5 milionu osob. Statistiky ukazují, že 99,3 % případů souviselo s nelegálním pobytem. Nejčastěji se jednalo o občany Sýrie (71,8 %). Nejvíce případů bylo zaznamenáno v Jihomoravském kraji (48,3 %) a Zlínském kraji (21,3 %). V oblasti tranzitní nelegální migrace bylo zachyceno celkem 21 852 osob, což představuje meziroční nárůst o 1 643 %. Nejčastějšími způsoby přepravy byly vlaky, dodávky a osobní automobily. Významně vzrostl také počet převaděčů – celkem bylo zadrženo 277 osob, což představuje nárůst o 432,7 % oproti předchozímu roku. Zavedené kontroly měly původně trvat deset dní, ale byly několikrát prodlouženy a upraveny podle aktuální bezpečnostní situace až do roku 2023. (Ministerstvo vnitra, 2022)

Reakce na nelegální migraci v roce 2022 ukázala, že i v rámci Schengenu mohou být v případě potřeby dočasně obnoveny hraniční kontroly, aby bylo zajištěno dodržování bezpečnostních opatření a ochrana státní hranice.

3.1 Průběh migrační krize

Nárůst počtu překročení státních hranic nelegální cestou si vyžádal opatření. Mezi první patřilo znovuzavedení hraničních kontrol.

Během prvních 24 hodin od zavedení hraničních kontrol v září roku 2022 se Slovenskem zadržela policie v Jihomoravském kraji 11 převaděčů a odhalila 247 migrantů. Mezi půlnocí a sedmou hodinou ranní přibýlo dalších osm zadržených převaděčů a 80 migrantů. Česká republika zavedla tyto kontroly ve čtvrtek v reakci na rostoucí migraci, zejména ze Sýrie. Opatření se vztahovala na 17 silničních, sedm železničních a tři říční přechody.

Ve Zlínském kraji policie první dny od zavedení kontrol zajistila 115 běženců a zadržela čtyři převaděče. Zajištěné osoby byly převáženy do migračního centra v Holešově na Kroměřížsku, kde v areálu policejní školy fungovaly velkokapacitní stany jako mobilní kanceláře. V těchto prostorách policisté prováděli bezpečnostní kontroly, ověřovali totožnost běženců, pořizovali jejich fotografie a snímali otisky prstů. Následně byli převezeni na vlaková nádraží v Břeclavi nebo Hulíně, odkud buď opustili Českou republiku, nebo pokračovali v procesu vyřizování pobytového povolení. (ČTK, 2022)

Do těchto opatření a kontrol bylo zapojeno přibližně 310 policistů a 60 příslušníků Celní správy ČR. Později bylo nasazeno také 80 vojáků v činné službě. V průběhu h měsíců se počty nasazených příslušníků měnily – v prosinci 2022 bylo k plnění úkolů na hranicích povoláno nejvýše 40 vojáků a 20 celníků. Celkově se do ochrany hranic v Jihomoravském, Zlínském a Moravskoslezském kraji zapojilo přibližně 1 300 policistů, 558 vojáků a 33 celníků. Od října roku do konce ledna roku následujícího bylo k ochraně česko-slovenské státní hranice v Jihomoravském, Zlínském a Moravskoslezském kraji (do hloubky 25 km směrem do vnitrozemí) nasazeno celkem 1985 profesionálních vojáků a 630 příslušníků aktivní zálohy.

Nasazení vojáků probíhalo v šesti rotacích, zatímco vojáci aktivní zálohy sloužili v deseti rotacích. Profesionální vojáci celkem odsloužili 13 500 dvanáctihodinových směn, zatímco záložníci absolvovali 2 286 směn, vojáci byli nasazeni ve smíšených hlídkách s příslušníky aktivní zálohy pod velením určeného policisty. Služba probíhala nepřetržitě ve dvanáctihodinových směnách. Na ochranu hranic byli povoláni vojáci 7. mechanizované brigády a 53. pluku průzkumu a elektronického boje. Na přelomu roku 2022/2023 se přidalo 364 příslušníků 74. mechanizovaného praporu Bučovice. Mezi příslušníky aktivní zálohy převažovali vojáci z dotčených krajských vojenských velitelství, které doplnili záložníci z dalších regionů. (Ministerstvo obrany, 2023)

3.2 Problémy a výzvy během migrační krize

Zavedení hraničních kontrol s sebou přináší řadu problémů, které ovlivňují jak běžné občany, tak podnikatele i mezinárodní vztahy. Jedním z hlavních dopadů je ztížené cestování. Volný pohyb bez kontrol je jedním z klíčových přínosů Schengenského prostoru, a proto jeho omezení komplikuje život lidem, kteří byli zvyklí na snadné překračování hranic. Znovuzavedené kontroly mohou způsobit dlouhé čekací doby a narušit každodenní život obyvatel příhraničních oblastí. (Zachová, 2024)

Dalším významným problémem je dopad na ekonomiku. Firmy a podnikatelé spoléhají na plynulý pohyb zboží a služeb, a jakékoli hraniční kontroly způsobují zpoždění, narušují dodavatelské řetězce a zvyšují náklady na logistiku. Doprava přes hranice se zpomaluje, což může vést k finančním ztrátám a snížení konkurenceschopnosti firem. Kromě ekonomických důsledků může zavedení kontrol narušit vztahy mezi státy. Pokud jedna země jednostranně obnoví kontroly na hranicích, může to vést k diplomatickému napětí se sousedními státy a podkopat důvěru, která je základem evropské spolupráce. Například v roce 2022 vyvolalo znovuzavedení kontrol na hranicích se Slovenskem kritiku tamní vlády a diskuse o nutnosti společného evropského řešení migrační krize. (Zachová, 2024) Dalším problémem byla nedostatečná kapacita registračních míst, kam byli migranti převáženi, například do Břeclavi a Holešova, což souvisí i s dojezdy policie na tato místa z příhraničních oblastí. V těchto zařízeních probíhala identifikace a administrativní zpracování, nicméně vysoký nápor migrantů zvyšoval tlak na tato místa a komplikoval jejich efektivní fungování. (Svoboda, 2022)

V neposlední řadě se jedná o krátkodobé opatření, které neřeší základní problémy. Hraniční kontroly nejsou dlouhodobým řešením otázek, jako je migrace či boj proti organizovanému zločinu. Evropský parlament dlouhodobě prosazuje, že existují efektivnější alternativy, například posílení ochrany vnějších hranic EU, lepší mezinárodní spolupráce nebo digitální sledovací systémy. (Zachová, 2024)

Z těchto důvodů se zavedení hraničních kontrol často vnímá jako nouzové a dočasné opatření, které sice může pomoci v konkrétní krizové situaci, ale zároveň přináší řadu negativních důsledků.

4 CÍLE PRÁCE A METODOLOGIE VÝZKUMU

Cílem této práce je co nejkomplexněji posoudit připravenost vybraného hraničního přechodu na různé typy mimořádných událostí. Práce se zaměřuje na tři hlavní oblasti, které obsahují vytyčené cíle – celkovou připravenost přechodu na krizové situace, úroveň organizačního zabezpečení a nastavení vzájemné spolupráce mezi jednotlivými subjekty, a v neposlední řadě i na podmínky, za kterých příslušníci jednotlivých složek výkon služby v těchto náročných situacích zajišťují. Na základě získaných poznatků budou v poslední kapitole práce navržena konkrétní opatření ke zlepšení aktuálního stavu, jejichž cílem je zvýšit efektivitu fungování hraničního přechodu v krizových situacích, a tím přispět k vyšší bezpečnosti a ochraně obyvatelstva.

1. Posouzení připravenosti hraničního přechodu na mimořádné události

Prvním cílem práce je zjistit, zda je hraniční přechod dostatečně připraven na různé typy mimořádných událostí, jako jsou epidemie, migrace, přírodní katastrofy, teroristické hrozby nebo jiné krizové situace, při kterých je nutno zavést kontroly na hraničních přechodech, či jejich uzavření.

2. Zhodnocení organizačního zabezpečení hraničního přechodu

Druhým cílem práce je zhodnotit úroveň organizačního zabezpečení přechodu, tedy zda jsou odpovídajícím způsobem nastaveny postupy a komunikace mezi jednotlivými složkami a dostatečné personální zabezpečení složek jako například policie, armáda, státní veterinární správa, celní správa, orgány okolních obcí a tak dále.

3. Posouzení pracovních podmínek pro výkon služby při mimořádných událostech

Třetím cílem je posoudit, zda jsou pro sloužící složky na hraničním přechodu zajištěny odpovídající podmínky pro výkon služby i v krizových situacích. To zahrnuje především dostupnost hygienických a odpočinkových zařízení, dostatečné technické vybavení, ochranné prostředky, vybavení hraniční budovy a jejího okolí. Součástí je také hodnocení dlouhodobé udržitelnosti práce v náročných podmínkách.

Metodologie výzkumu

Pro dosažení stanovených cílů této práce části byla zvolena kombinace kvalitativních a kvantitativních metod výzkumu. Tento přístup umožňuje komplexní pohled na připravenost hraničního přechodu na mimořádné události z více úhlů.

Hlavní metodou sběru dat byl dotazník se zaměřením na subjektivní hodnocení připravenosti, vybavení a podmínek výkonu služby ze strany příslušníků jednotlivých složek. Vý-

sledky dotazníku byly použity jako základ pro vytvoření checklistu, který umožňuje systematické zhodnocení stavu konkrétních oblastí přímo na místě. Tato metoda pomáhá ověřit, zda jsou na přechodu splněny podmínky důležité pro zvládání krizových situací.

Na základě informací získaných z obou předchozích metod byla následně provedena SWOT analýza. Tato analytická metoda shrnuje silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s aktuálním stavem připravenosti hraničního přechodu, a slouží jako podklad pro návrh konkrétních zlepšujících opatření.

Vyhodnocení výsledků jednotlivých metod poskytne ucelený pohled na danou problematiku a bude základním pilířem pro navržení opatření pro zlepšení dané situace.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA VYBRANÉHO HRANIČNÍHO PŘECHODU

Hraniční přechod mezi Velkou nad Veličkou (okres Hodonín) a obcí Vrbovce (okres Myjava) je významným spojovacím bodem mezi Českou republikou a Slovenskem v oblasti Bílých Karpat. Nachází se v nadmořské výšce přibližně 350 m n. m. a je situován na silnici II/499, která pokračuje stejným označením i na slovenské straně. Hraniční přechod byl dokončen a zkolaudován v roce 2001, přičemž do jeho areálu patří bývalá celnice, parkoviště, zpevněné plochy, chodníky a inženýrské sítě viz obrázky 2 a 3. (Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, 2010)

Obrázek 2 Budova hraničního přechodu

(zdroj: Mapy.cz, 2024)

Obrázek 3 Budova hraničního přechodu

(zdroj: vlastní, 2025)

Analýza oblasti poukazuje na čtyři klíčové trasy s potenciálním bezpečnostním rizikem pro překročení hranice:

1. **Železniční – tunelová trasa:** Tato trasa představuje riziko kvůli prvku překvapení. Tunel poskytuje narušiteli výhodu nečekaného pohybu.
2. **Cestní trasa přes Polanu a okolní lesy:** Přechod od Myjavy je komplikovaný díky horské cestě a možnosti objet hlavní silnici přes bývalý mládežnický tábor zvaný Polana a pokračovat do obcí na české straně.
3. **Mokrá trasa přes říčku Teplici**
4. **Trasy „zelené hranice“ – lesní přechody:** Jde o trasy přes Machovou, Novou horu, Stráně a další lesní úseky. (Varsik, 1982)

Před výstavbou hraničního přechodu Vrbovce – Velká nad Veličkou byla oblast ovlivněna historickými událostmi. Železniční stanice Vrbovce vznikla v roce 1927, za druhé světové války byla přejmenována na *Jaworník* a spadala pod Protektorát Čechy a Morava. Němci zde zřídili obranné zákopy a kontrolovali dopravní trasy. Po válce se stanice vrátila k původnímu názvu, ale hranice mezi Československem a Slovenskem zůstaly nejasné až do roku 1993. Nový hraniční přechod byl kolaudován v roce 2001 a do roku 2007 zde působily celní a policejní složky obou států, dokud zánikem hraničních kontrol nevstoupil v platnost Schengenský prostor. (Pánik, 2025) Po zrušení hraničních kontrol mezi Českem a Slovenskem v roce 2007 přešel areál hraničního přechodu Vrbovce – Velká nad Veličkou do správy Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále jen ÚZSVM). Zájem o objekt projevil Jihomoravský kraj, který jej chtěl využít pro komerční účely a zajistit tak jeho dlouhodobou údržbu. Plán počítal i s tím, že by v případě obnovení hraničních kontrol byla budova bezplatně vrácena ministerstvu vnitra. (iDobryDen.cz, 2008)

Nakonec však k převodu na kraj nedošlo a v roce 2010 byla nemovitost prodána ve výběrovém řízení soukromé společnosti Rimitti za částku 3,2 milionu korun. Součástí prodeje bylo 16 stavebních a pozemkových parcel o celkové rozloze přes 6 000 m² včetně administrativní a technické budovy. Již v roce 2008 proběhly úpravy areálu, během nichž byly odstraněny překážky, které bránily plynulému provozu – např. silniční váha, zábrany, odbavovací buňky a zastřešení. (Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, 2010)

Společnost Rimitti původně plánovala rozšíření výroby plastových fólií nebo zřízení ubytovacích kapacit, avšak žádný z těchto záměrů nebyl realizován. Objekt od té doby zůstává nevyužitý a chátrá. (Černá, 2010).

Po zavedení kontrol na hranicích v roce 2022 zde působila Policie České republiky obvodní oddělení Hodonín a Cizinecká policie Hodonín společně s příslušníky 74. mechanizovaného praporu Bučovice a příslušníky aktivních záloh. V tomto roce bylo přímo na bývalém hraničním přechodě Velká nad Veličkou (silnice č. I/71) zjištěno 103 cizinců při nelegální tranzitní migraci a bylo zjištěno 5 trestných činů dle § 340 Trestního zákoníku. (Česko, 1999)

Příslušníci sloužili třináctihodinové služby z toho jedna hodina byla přestávka. Většinou sloužili dva nebo tři příslušníci Policie České republiky a například při zajišťování migrantů na železniční stanici Velká nad Veličkou s nimi spolupracovali vojáci. Po zajištění migrantů si celou věc převzala Cizinecká policie a po překročení počtu osob ve vozidle kriminální policie. Několik skupinek migrantů bylo zadrženo v okolí přechodu, okolních obcích nebo na polních cestách směřující ze Slovenska do České republiky. (Osobní výpověď tam sloužícího příslušníka Policie České republiky)

Obec Velká nad Veličkou nedisponovala žádným vybavením ani nebyla nijak připravena na migrační krizi, přestože se v obci a jejím okolí pohybovalo několik skupinek migrantů. Na druhé straně hranice v obci Vrbovce se dle starosty Mgr. Dušana Eliáše potýkali s menšími a méně častými skupinkami migrantů než na straně české, což mohlo být způsobeno členitostí okolí obce, okolními lesy a malou rozlohou obce. Sám starosta se setkal se skupinou čítající asi 16 členů, kterou vedl doktor medicíny z Turecka, jež uměl tři jazyky a domluva s nimi proto byla jednodušší. Problémy vyvstaly spolu s převaděči, kteří byli většinou z Běloruska a jazyková bariéra byla značná. Obec jako taková, byla na migrační krizi připravena možností ubytování jak pro migranty, tak pro složky sloužící u hranic, a to vybavenou hasičskou zbrojnicí v obci. Hasičská zbrojnice má k dispozici léky, dezinfekce, deky, základní vybavení pro dočasné útočiště migrantů a v roce 2024 byla zrevidována technikem Ministerstva vnitra. Dále obec disponuje vybavenou budovou bývalé policejní stanice, která může sloužit asi pro dvacet lidí, v roce 2022 sloužila pro občany migrující z Ukrajiny. Její vybavení a dispozice jsou dotovány z peněz státu, Správy státních hmotných rezerv a nějaké vybavení poskytla i obec sama. (Eliáš, 2025)

Aktuálně na hraničním přechodu Velká nad Veličkou – Vrbovce probíhají kontroly zákazu vjezdu vozidel nad 3,5 tuny, zavedené kvůli výskytu slintavky a kulhavky na Slovensku a v Maďarsku. Nákladní vozy mohou využít pouze přes vybrané přechody. Na ostatních přechodech, včetně Velké nad Veličkou – Vrbovce, probíhá kontrola dodržování zákazu hlídkami. (Ministerstvo dopravy, 2025)

6 DOTAZNÍK

Dotazník byl zvolen jako primární výzkumná metoda pro komplexní a systematický sběr dat o fungování hraničního přechodu. Jeho výběr vycházel z potřeby získat strukturované informace od příslušníků různých bezpečnostních složek, které by poskytly ucelený pohled na problematiku mimořádných událostí a krizové připravenosti. Dotazníkové šetření probíhalo anonymně online formou prostřednictvím Google formulářů. Struktura dotazníku kombinuje uzavřené a otevřené typy otázek, přičemž 10 otázek je uzavřených s možností výběru odpovědi a 4 otázky jsou otevřené, umožňující respondentům volně vyjádřit své návrhy. Toto uspořádání umožňuje jak kvantitativní sběr dat, tak i kvalitativní hodnocení zkušeností. Přesné znění dotazníku je k dispozici v příloze I této práce.

Charakteristika výzkumného souboru

Respondenty dotazníkového šetření tvořili příslušníci a zástupci složek, které se přímo podílely na činnosti hraničního přechodu v mimořádných situacích zejména při migraci roce 2022. Dotazník byl distribuován cíleně těm, kteří mají přímou zkušenost s výkonem služby v terénu i s krizovým řízením. Mezi dotazovanými byli příslušníci Policie České republiky a také vojáci Armády České republiky.

Odkaz na dotazník byl distribuován služebními cestami a prostřednictvím interní komunikace. Respondenti tak mohli dotazník vyplnit ve zvoleném čase a prostředí, což podpořilo otevřenost odpovědí. Sběr odpovědí probíhal po dobu jednoho měsíce, konkrétně v březnu roku 2025. Celkem dotazník vyplnilo 50 respondentů. Mezi nimi byli i příslušníci, kteří se pohybovali převážně v terénu mimo samotný přechod, tedy především na tzv. zelené hranici, kde vykonávali službu v terénu.

Tito respondenti poskytli cenný pohled na připravenost přechodu i z perspektivy pohybu mimo stálé stanoviště. Získaná data tak reprezentují široké spektrum zkušeností a názorů příslušníků jednotlivých složek, jak ze stálého pracoviště, tak i z mobilních hlídek pohybujících se podél státní hranice.

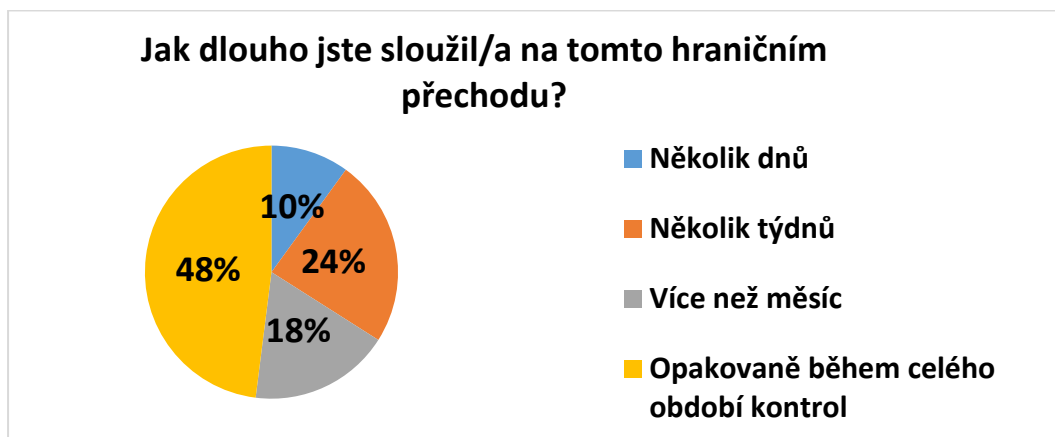
6.1 Výsledky dotazníku graficky i textově

Tato kapitola prezentuje klíčové poznatky z dotazníkového šetření realizovaného mezi příslušníky složek působících na hraničním přechodu Velká nad Veličkou/Vrbovce. Výsledky jsou prezentovány formou grafických výstupů, které poskytují přehledné a snadno interpretovatelné zobrazení získaných dat.

Následující grafy a vizualizace mapují různé aspekty služby, počínaje základními charakteristikami respondentů přes hodnocení pracovních podmínek až po bezpečnostní a migrační problematiku. Grafické zpracování umožňuje rychlou orientaci v datech a zvýrazňuje klíčové trendy a zjištění.

OTÁZKA 1

Graf 1 Výsledky první otázky

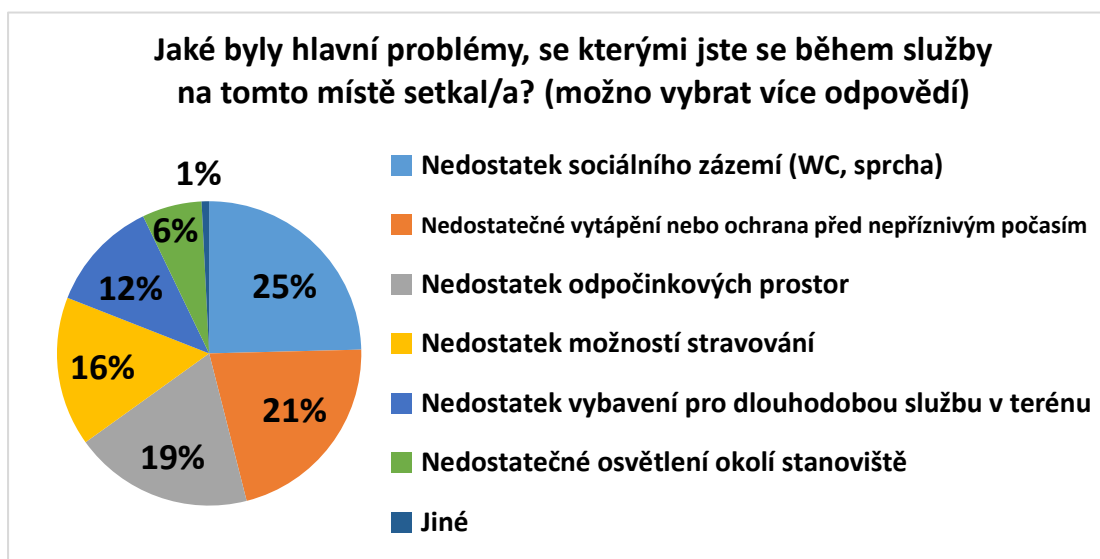

(zdroj: vlastní, 2025)

Délka služby na hraničním přechodu. Největší skupina respondentů (24 osob, což je 48 %) sloužila na hraničním přechodu opakovaně během celého období kontrol, což naznačuje dlouhodobé nasazení části příslušníků. Dalších 12 osob (24 %) strávilo na místě několik týdnů, zatímco 9 osob (18 %) vykonávalo službu déle než měsíc. Nejmenší skupina, 5 osob (10 %), byla nasazena pouze na několik dní.

OTÁZKA 2

Graf 2 Výsledky druhé otázky

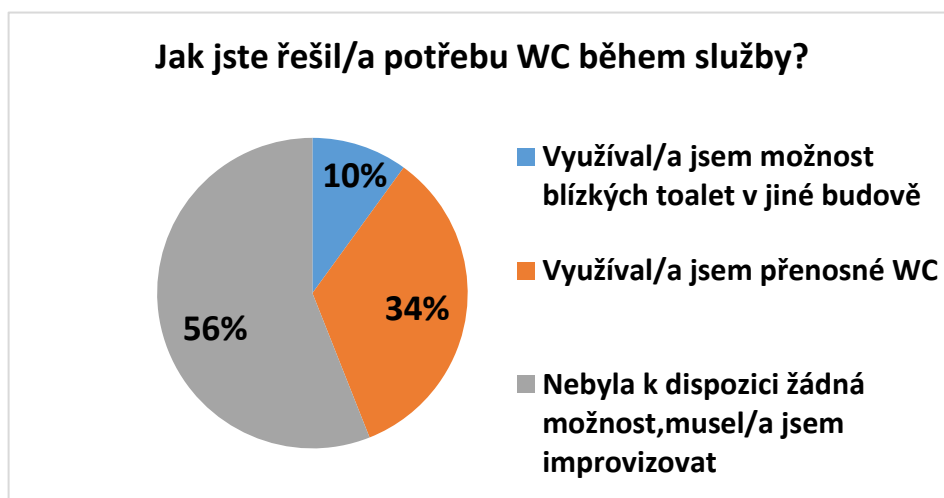

(zdroj: vlastní, 2025)

Graf znázorňuje nejčastější problémy, se kterými se příslušníci setkávali během služby na hraničním přechodu. Nejvíce respondentů, 31 osob (62 %), uvedlo jako nejzásadnější problém nedostatek sociálního zázemí (absence WC, sprchy). Dalším často zmiňovaným nedostatkem bylo nedostatečné vytápění nebo ochrana před nepříznivým počasím, což označilo 27 osob (54 %), 24 osob (48 %) považovalo za významnou komplikaci nedostatek odpočinkových prostor, což negativně ovlivňovalo jejich možnost regenerace mezi směnami. Možnost stravování byla podle 20 osob (40 %) také nedostačující, což naznačuje vážné logistické problémy v zajištění základních potřeb příslušníků, 15 osob (30 %) zmínilo nedostatek vybavení pro dlouhodobou službu v terénu, což může ovlivňovat efektivitu výkonu služby v náročných podmínkách. 8 osob (16 %) považovalo za problém nedostatečné osvětlení stanoviště, což mohlo mít přímý vliv na bezpečnost a komfort výkonu služby. Pouze 1 respondent (2 %) uvedl jiné důvody, které nebyly specifikovány.

OTÁZKA 3

Graf 3 Výsledky třetí otázky

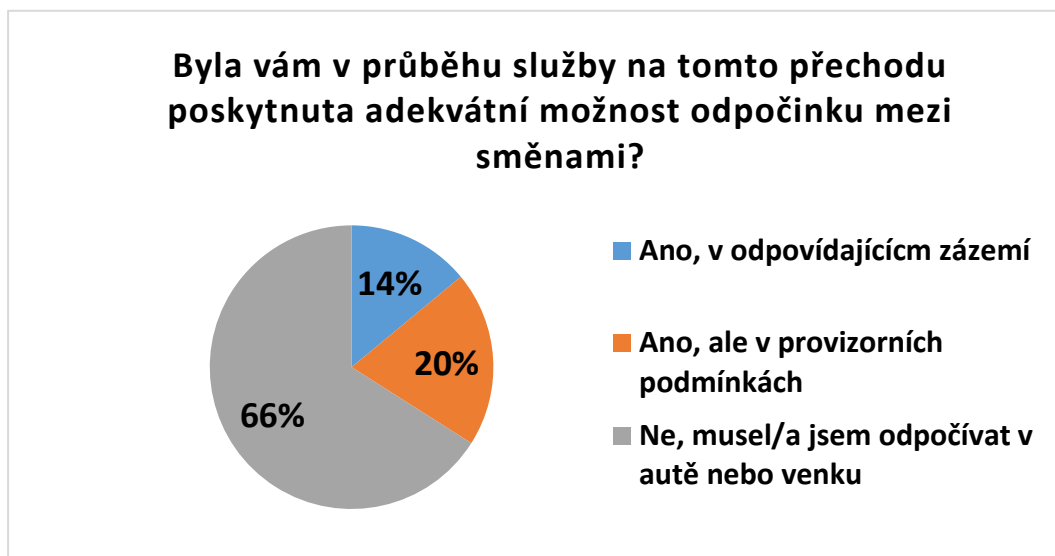

(zdroj: vlastní, 2025)

Graf ukazuje, jakým způsobem příslušníci řešili hygienické potřeby během služby. Pouze 5 osob mělo možnost využít blízké toalety v jiné budově, což naznačuje velmi omezené dostupné zázemí. 17 osob využívalo přenosné WC, což sice poskytovalo určitou alternativu, ale ne vždy zajišťovalo odpovídající komfort a hygienické podmínky. Největší skupina, 28 osob, neměla k dispozici žádné vhodné možnosti a musela improvizovat, což ukazuje na závažný problém infrastruktury pro dlouhodobý výkon služby.

OTÁZKA 4

Graf 4 Výsledky čtvrté otázky

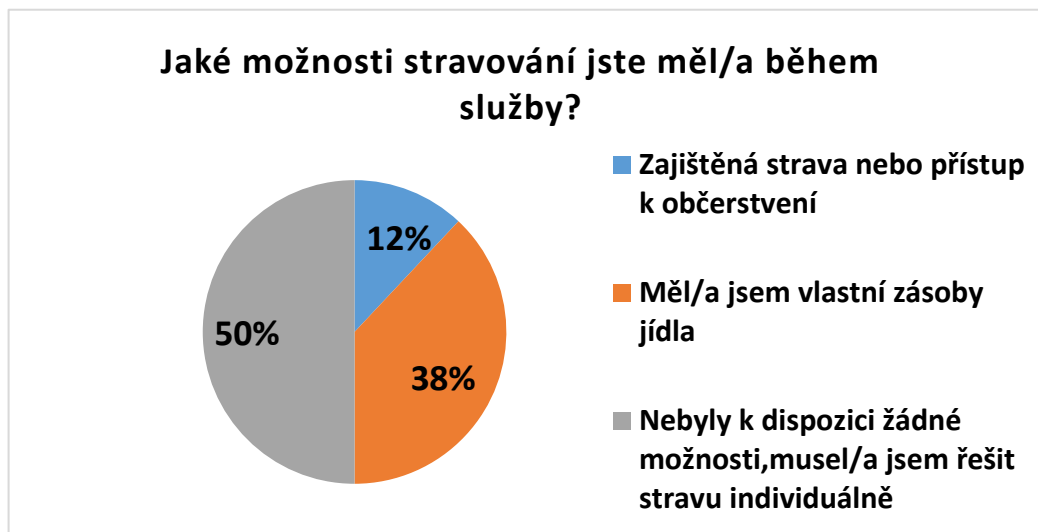
(zdroj: vlastní, 2025)

Graf ukazuje, jaké možnosti odpočinku mezi směnami měli příslušníci během služby na hraničním přechodu. Pouze 7 osob (14 %) mělo k dispozici odpovídající zázemí, které jim umožnilo kvalitní odpočinek. 10 osob (20 %) mělo možnost odpočinku, ale pouze v provizorních podmínkách, což znamená omezený komfort, a ne vždy odpovídající vybavení. Největší skupina, 33 osoby (66 %), musela odpočívat v autě nebo venku, což je zcela nevyhovující z pohledu pracovního komfortu a regenerace mezi směnami.

Tyto výsledky ukazují na značné nedostatky v organizaci podmínek pro službu, přičemž většina příslušníků neměla adekvátní možnosti k odpočinku.

OTÁZKA 5

Graf 5 Výsledky páté otázky

(zdroj: vlastní, 2025)

Graf znázorňuje dostupné možnosti stravování pro příslušníky během služby na hraničním přechodu. Pouze 6 osob mělo zajištěnou stravu nebo přístup k občerstvení, což naznačuje velmi omezené možnosti organizovaného stravování. Dalších 19 osob (38 %) se muselo spoléhat na vlastní zásoby jídla, což znamená nutnost přinášet si jídlo z domova a případně si ho ohřívat v improvizovaných podmínkách. Největší skupina, 25 osob (50 %), uvedla, že neměla k dispozici žádné možnosti stravování, a musela si jídlo řešit individuálně, což ukazuje na značné logistické problémy v zajištění základních potřeb příslušníků.

OTÁZKA 6

Graf 6 Výsledky šesté otázky

(zdroj: vlastní, 2025)

Graf ukazuje, jaké podmínky měli příslušníci k dispozici pro ochranu před chladem a nepříznivými povětrnostními podmínkami. Pouze 4 osoby (8 %) měly k dispozici vyhřívané stanoviště, což znamená velmi omezené možnosti komfortního výkonu služby v zimních měsících. Dalších 20 osob (40 %) uvedlo, že vytápění bylo částečné, ale nedostačující, což naznačuje, že příslušníci neměli dostatečné prostředky na efektivní ochranu před chladem.

Největší skupina, 26 osob (52 %), považovala podmínky za zcela nevyhovující, což znamená, že neměli žádné odpovídající prostředky pro vytápění nebo úkryt před nepříznivým počasím.

OTÁZKA 7

Graf 7 Výsledky sedmé otázky

(zdroj: vlastní, 2025)

Graf znázorňuje, jak příslušníci hodnotili bezpečnost svého pracovního stanoviště během služby na hraničním přechodu. Pouze 9 osob (18 %) považovalo stanoviště za bezpečné, odpovídající podmínkám služby. 17 osob (34 %) uvedlo, že pracoviště bylo částečně bezpečné, ale vyžadovalo zvýšenou obozřetnost. Největší skupina, 24 osob (48 %), považovala podmínky za nebezpečné, přičemž jako hlavní nedostatky uváděli chybějící osvětlení, únikové možnosti nebo kryt.

OTEVŘENÉ OTÁZKY

OTÁZKA 8

Z odpovědí respondentů jednoznačně vyplynulo, že mezi nejčastější problémy při výkonu služby na hraničním přechodu patřil nedostatek zázemí, především absence vhodných

hygienických podmínek, mobilních toalet a prostor pro odpočinek. Opakovaně byla zmiňována také nevyhovující strava, často označovaná jako nedostatečná nebo nevyhovující vzhledem k délce služby – mnozí uváděli, že měli k dispozici pouze bagety nebo si museli jídlo nosit a ohřívat sami. Dále byly kritizovány dlouhé a časté směny bez možnosti kvalitního odpočinku, často za nepříznivých klimatických podmínek – například v mrazu nebo v autech. Někteří respondenti také poukazovali na nedostatečnou organizaci a logistiku, zejména při střídání směn, přejezdech mezi stanovišti a zadržování migrantů. Významnou překážkou byla i nemožnost ubytování pro příslušníky z jiných regionů, a celkově slabá infrastruktura přizpůsobená výkonu služby v krizových podmínkách.

OTÁZKA 9

Z odpovědí vyplynulo, že naprostá většina příslušníků by uvítala zajištění odpovídajícího zázemí v podobě hraniční budovy nebo jiných prostor, které by umožnily důstojný výkon služby, ochranu před povětrnostními vlivy a možnost základního hygienického zázemí. Častým návrhem bylo také zlepšení podmínek pro stravování, například zajištění teplé stravy alespoň jednou denně. Dále byla opakovaně zmiňována potřeba možnosti odpočinku a hygieny, konkrétně sprchy a prostor pro regeneraci mezi směnami. Respondenti poukazovali také na nutnost zlepšení nedostatečné komunikace ohledně rozpisu směn a celkového plánování.

Mezi další návrhy patřilo navýšení počtu personálu a zlepšení komunikace ze strany vedení a Ministerstva vnitra. Několik příslušníků také uvedlo, že by pomohlo zajištění možnosti ubytování v blízkosti přechodu, vhodnější výstroj a dostupné WC přímo na stanovišti. V menší míře zazněly návrhy na vyšší zapojení krajských a obecních struktur.

OTÁZKA 10

Respondenti opakovaně zdůrazňovali potřebu zlepšení základních podmínek pro výkon služby, a to zejména v oblasti zajištění mobilních toalet a hygienického zázemí, tepelných zdrojů (např. ohřívače, přístřešky) a dostupnosti budov, které by umožnily důstojnější výkon služby, zejména v zimních měsících. Dále byla zmíněna kvalitnější strava, větší počet personálu pro možnost častějšího střídání, dostupnost prostoru pro odpočinek a osvětlení stanovišť, které výrazně ovlivňuje bezpečnost a komfort během nočních směn.

Dalšími podněty byly návrhy na lepší výstroj, možnost sedět ve vozidle při nízkém provozu, zlepšení přístupu vedení a ohodnocení příslušníků, kteří často čelí extrémním podmínkám bez odpovídající podpory.

OTÁZKA 11

Z profesního hlediska respondenti oceňovali především příležitost získat nové dovednosti, poznat různorodé pracovní postupy a aktivně řešit komplexní situace v terénu. Práce přinášela dynamické a pestré pracovní nasazení, které rozšiřovalo profesní obzory každého zúčastněného. Na osobní rovině převládal pozitivní pocit smysluplnosti a příspěvku k zajišťování bezpečnosti. Mezi specifické přínosy patřila spolupráce s Armádou České republiky a někteří respondenti zdůrazňovali především mezilidské vztahy, kolegiální podporu, pozitivní reakce ze stran občanů. Důraz byl kladen na profesní rozvoj, mezioborovou spolupráci a společenský význam vykonávané práce.

OTÁZKA 12

Graf 8 Výsledky dvanácté otázky

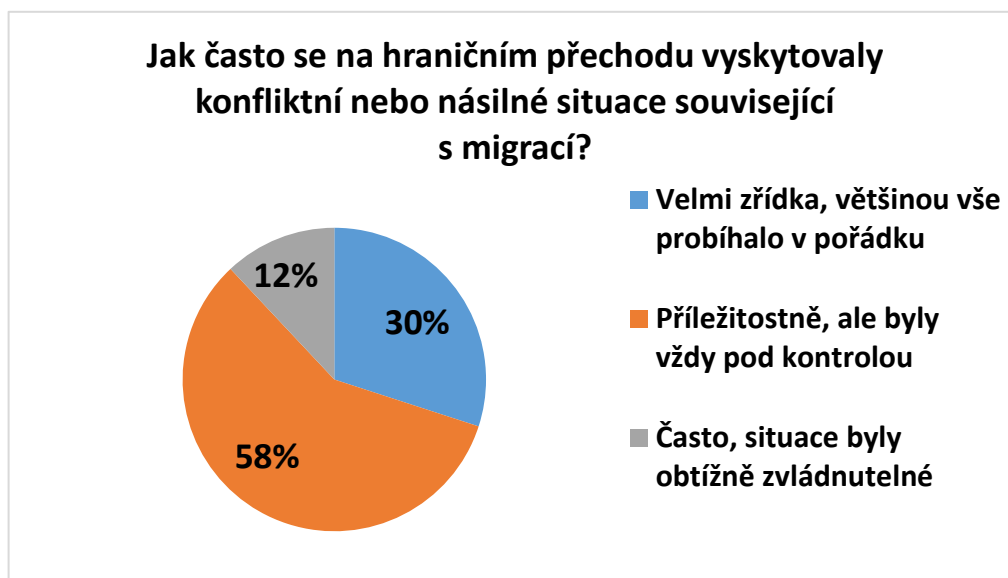

(zdroj: vlastní, 2025)

Graf znázorňuje, jak příslušníci hodnotili úroveň bezpečnosti při kontrolách migrace na hraničním přechodu. Pouze 7 osob (14 %) uvedlo, že všechna bezpečnostní opatření byla dostatečná a hodnotili je jako vysoká. Největší skupina, 29 osob (58 %), považovala úroveň bezpečnosti za střední, přičemž některá opatření mohla být zlepšena. 14 osob (28 %) hodnotilo bezpečnostní opatření jako nedostatečná, což naznačuje významné obavy ohledně efektivity kontrolních postupů. Výsledky ukazují na rozdílné vnímání bezpečnosti mezi příslušníky. Zatímco část z nich byla s opatřeními spokojena, více než čtvrtina považovala úroveň zabezpečení za nevyhovující.

OTÁZKA 13

Graf 8 Výsledky třinácté otázky

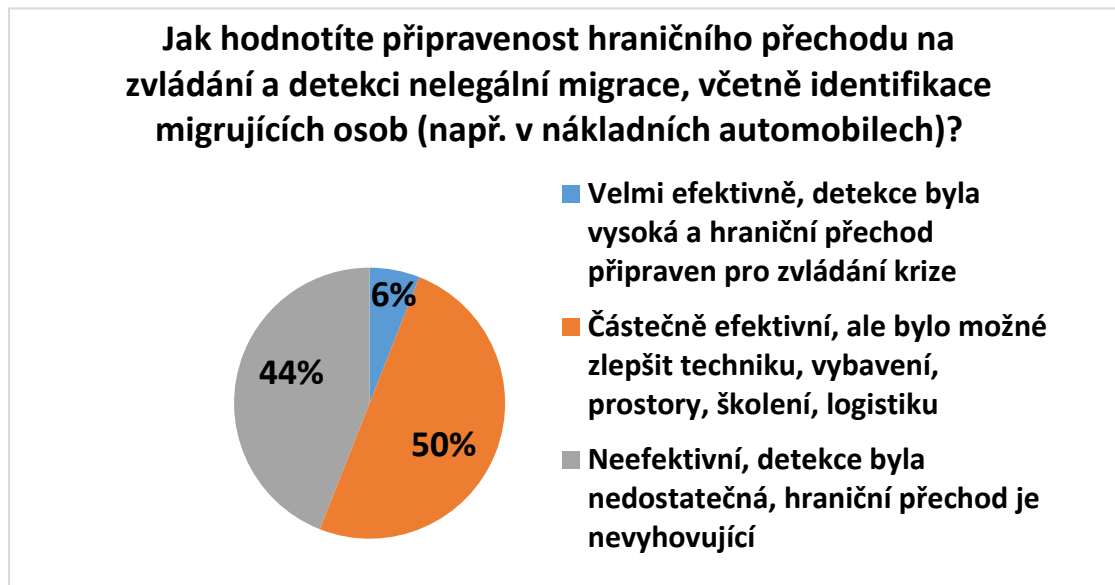

(zdroj: vlastní, 2025)

Graf ukazuje, jak často docházelo ke konfliktním nebo násilným situacím na hraničním přechodu v souvislosti s migrací. Největší skupina, 29 osob (58 %), uvedla, že tyto situace se vyskytovaly příležitostně, ale vždy byly pod kontrolou. 15 osob (30 %) uvedlo, že konflikty se vyskytovaly velmi zřídka a většinou vše probíhalo bez komplikací. Nejmenší skupina, 6 osob (12 %), zažila časté konfliktní situace, které byly obtížně zvládnutelné. Tyto výsledky naznačují, že naprostá většina příslušníků měla kontrolu nad konflikty, i když se situace občas stala komplikovanější a náročnější.

OTÁZKA 14

Graf 9 Výsledky čtrnácté otázky

(zdroj: vlastní, 2025)

Graf ukazuje, jak respondenti hodnotili schopnost hraničního přechodu efektivně detekovat nelegální migraci. Pouze 3 osoby (6 %) uvedly, že detekce byla velmi efektivní a přechod byl dobře připraven na krizové situace. Největší skupina, 25 osob (50 %), považovala opatření za částečně efektivní, ale identifikovala oblasti, které bylo možné zlepšit, například techniku, vybavení, prostory, školení a logistiku. 22 osob (44 %) uvedlo, že detekční mechanismy byly neefektivní a přechod nebyl dostatečně připraven na zvládnutí těchto situací.

7 CHECKLIST

Checklist je efektivním nástrojem pro objektivní posouzení připravenosti hraničního přechodu na mimořádné události. Oproti dotazníku, který reflektuje subjektivní názory, umožňuje systematické hodnocení fyzického stavu, vybavení a provozních podmínek. Jednoduché ANO/NE usnadňuje rychlou identifikaci klíčových nedostatků, například v zázemí pro personál, technickém zabezpečení či krizové připravenosti. Slouží také jako podklad pro SWOT analýzu a návrhy na zlepšení. Tento nástroj zároveň slouží jako základ pro následné zpracování SWOT analýzy a návrh konkrétních opatření na zlepšení stávající situace.

Tabulka 1 Checklist

Otázka	Odpověď	
Je zde bezpečný prostor pro odpočinek personálu?		Ne
Je pracovní stanoviště dostatečně osvětlené i v nočních hodinách?		Ne
Je dostupné potřebné technické vybavení pro výkon služby i při krizových událostech?		Ne
Je přechod vybaven dostatečnými ochrannými prostředky při epidemiích (například COVID-19, slintavka a kulhavka)?		Ne
Je přechod připraven na rychlé uzavření a kontrolu pohybu osob při krizových situacích?	Ano	
Jsou zde dostupné prostředky pro identifikaci a izolaci potenciálně nebezpečných osob nebo nákaz?		Ne
Dochází zde ke konfliktům, násilí nebo zvýšenému bezpečnostnímu riziku, jež vyžadují službu na tomto přechodu	Ano	
Je přechod dostatečně personálně obsazen i při mimořádných situacích?	Ano	
Jsou pracovní podmínky odpovídající nárokům na dlouhodobý výkon služby?		Ne
Bylo by potřeba zlepšit podmínky služby nebo krizovou připravenost?	Ano	

(zdroj: vlastní, 2025)

8 SWOT ANALÝZA

Analýza hraničního přechodu z hlediska připravenosti na mimořádné události ukazuje několik zásadních poznatků. Mezi silné stránky patří zejména zajištěná spolupráce mezi různými složkami integrovaného záchranného systému, což umožňuje efektivnější reakci na krizové situace. Dále je pozitivně hodnocena možnost osobního růstu a získávání cenných zkušeností. Přejít je rovněž připraven na uzavření a provádění kontrol osob, což je klíčové při omezení pohybu osob. Významnou výhodou je i podpora bezpečnosti při zavádění opatření a relativně efektivní detekce nelegální migrace.

Na druhou stranu však existuje řada slabých stránek. Mezi nejzávažnější patří nedostatek sociálního zázemí pro zasahující personál, jako je možnost odpočinku, hygienického zázemí či stravování. Výrazné problémy představuje i neadekvátní vytápění a ochrana před nepříznivým počasím, nedostatek technického vybavení pro dlouhodobý pobyt v terénu a nedostatečné ochranné prostředky při epidemiích. Další slabinou je i částečně nevyhovující úroveň bezpečnosti samotného pracovního stanoviště.

Tabulka 2 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
Zajištěná spolupráce mezi různými složkami (2)	Nedostatek sociálního zázemí (-5)
Možnost osobního růstu a získání cenných zkušeností. (3)	Neadekvátní vytápění nebo ochrana před nepříznivým počasím. (-5)
Připravenost hraničního přechodu na uzavření a kontrolu osob při MU. (3)	Nedostatek technického vybavení pro dlouhodobou službu v terénu. (-4)
Podpora bezpečnosti při zavedení kontrol a dalších opatření. (4)	Nedostatečné ochranné prostředky při epidemiích. (-5)
Relativně efektivní detekce nelegální migrace. (3)	Částečná nebo nevyhovující úroveň bezpečnosti pracovního stanoviště. (-5)

(zdroj: vlastní, 2025)

Z pohledu příležitostí se nabízí možnost zlepšit podmínky služby na základě zpětné vazby od personálu, což může přinést konkrétní a praktická zlepšení. Perspektivní je také možnost pronájmu hraniční budovy a její adaptace pro potřeby krizového řízení. Zlepšení školení, technického vybavení a zavedení moderních identifikačních systémů pro kontrolu osob a vozidel představují další možnosti rozvoje. V neposlední řadě lze zlepšit i ochranu personálu při epidemiích prostřednictvím lepších ochranných pomůcek.

Hrozby, které mohou narušit funkčnost přechodu, zahrnují zvýšené konfliktní nebo násilné situace, jež mohou ohrozit bezpečnost zasahujících složek. Významným rizikem je také nedostatečná připravenost na krizové situace a omezené finanční a materiální zdroje na zlepšení podmínek služby. Dlouhodobě nevyhovující pracovní prostředí může vést k syndromu vyhoření, což se negativně promítne do výkonnosti personálu. Nedostatečné personální obsazení při mimořádných situacích pak může výrazně omezit efektivitu zásahu a ohrozit zvládnutí celé události.

Tabulka 3 SWOT analýza

Příležitosti	Hrozby
Možnost zlepšení podmínek služby na základě zpětné vazby od personálu. (2)	Zvýšené konfliktní a násilné situace na přechodu. (-4)
Možnost pronájmu hraniční budovy (1)	Nedostatečná připravenost na krizové situace. (-5)
Zlepšení školení a technické vybavenosti pro lepší zvládnutí migrace. (1)	Omezený rozpočet a zdroje pro zlepšení podmínek služby. (-4)
Zavedení moderních identifikačních systémů pro kontrolu osob a vozidel. (2)	Možné vyhoření personálu z důvodu nevyhovujících pracovních podmínek. (-5)
Zajištění lepší ochrany a pomůcek při epidemiích. (1)	Nedostatečné personální obsazení při mimořádných situacích. (-5)

(zdroj: vlastní, 2025)

8.1 Matice

SWOT analýza se skládá ze čtyř kvadrantů: silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby, což umožňuje přehledné strategické hodnocení. Každý faktor se hodnotí na škále 1 až 5 (kladné faktory) a -1 až -5 (záporné faktory), kde vyšší číslo značí větší význam. Tabulky 4 až 7 ukazují samotné celkové výsledky jednotlivých kvadrantů.

Tabulka 4 Hodnocení silných stránek

Silné stránky	Hodnota	Váha	Výsledek
Zajištěná spolupráce složek	2	0,20	0,40
Osobní růst a zkušenosti	3	0,15	0,45
Připravenost na uzavření	3	0,25	0,75
Podpora bezpečnosti	4	0,25	1,00
Efektivní detekce migrace	3	0,15	0,45
Celkem	1,0		3,05

(zdroj: vlastní, 2025)

Tabulka 5 Hodnocení slabých stránek

Slabé stránky	Hodnota	Váha	Výsledek
Nedostatek sociálního zázemí	-5	0,25	-1,25
Neadekvátní ochrana před počasím	-5	0,20	-1,00
Nedostatek technického vybavení	-4	0,20	-0,80
Nedostatečné ochranné prostředky	-5	0,20	-1,00
Nedostatečná úroveň bezpečnosti	-5	0,15	-0,75
Celkem	1,0		-4,80

(zdroj: vlastní, 2025)

Tabulka 6 Hodnocení příležitostí

Příležitosti	Hodnota	Váha	Výsledek
Zlepšení podmínek dle zpětné vazby	2	0,25	0,50
Pronájem hraniční budovy	1	0,10	0,10
Zlepšení školení a vybavenosti	1	0,15	0,15
Moderní identifikační systémy	2	0,30	0,60
Lepší ochrana při epidemiích	1	0,20	0,20
Celkem	1,0		1,55

(zdroj: vlastní, 2025)

Tabulka 7 Hodnocení hrozeb

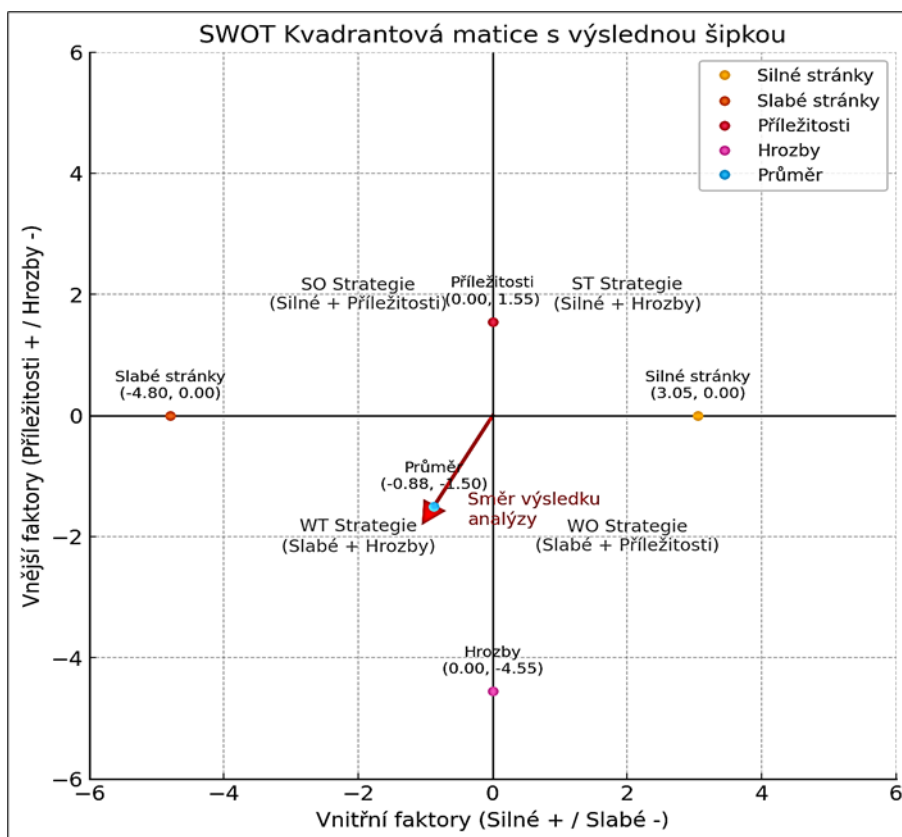
Hrozby	Hodnota	Váha	Výsledek
Zvýšené konflikty	-4	0,25	-1,00
Nepřipravenost na krize	-5	0,25	-1,25
Omezený rozpočet	-4	0,20	-0,80
Vyhoření personálu	-5	0,15	-0,75
Nedostatečné personální obsazení	-5	0,15	-0,75
Celkem	1,0		-4,55

(zdroj: vlastní, 2025)

8.2 Vyhodnocení SWOT analýzy

Výsledkem SWOT analýzy je určit nejvhodnější strategii. Tento proces zahrnuje výpočet souhrnných hodnot interních a externích faktorů. Nejprve se sečtou výsledky jednotlivých prvků interního prostředí, tedy silných a slabých stránek. Stejný postup se aplikuje na externí faktory, tedy příležitosti a hrozby.

- Součet silných a slabých stránek: $3,05 + (-4,8) = -1,75$
- Součet příležitostí a hrozeb: $1,55 + (-4,55) = -3,0$
- Rozdíl mezi interními a externími faktory: $-1,75 - (-3,0) = 1,25$

Obrázek 4 Výsledek SWOT analýzy
(zdroj: vlastní, 2025)

Z grafického znázornění SWOT analýzy na obrázku 4 jasně vyplývá, že průměrné hodnoty vnitřních a vnějších faktorů se nacházejí v levém dolním kvadrantu – tedy v oblasti, kde převládají slabé stránky a hrozby. Tato pozice (kvadrant WT) jednoznačně ukazuje na potřebu volit defenzivní neboli minimalizační strategii. (Gál'ová, 2022)

Cílem této strategie není primárně expanze nebo rozvoj, ale spíše ochrana stávajících kapacit a zajištění základní funkčnosti hraničního přechodu v případě mimořádných událostí. To zahrnuje snížení zranitelnosti vůči známým hrozbám, jako jsou epidemie, migrace, a sociální nepokoje, které mohou negativně ovlivnit fungování přechodu.

Důležitým prvkem této strategie je také zlepšení základních provozních a hygienických podmínek na hraničním přechodu, které jsou nezbytné pro efektivní zvládání krizových situací. Zajištění kvalitního a funkčního zázemí pro personál přispívá k zvýšení psychické i fyzické odolnosti, což je klíčové pro zvládání dlouhodobějších krizových stavů.

Součástí tohoto opatření je i plánování směn tak, aby byl personál adekvátně připraven na všechny možné scénáře.

V neposlední řadě je třeba využívat dostupné prostředky k pořízení chybějící infrastruktury nebo technického vybavení, či pro zajištění základních potřeb sloužících složek, které jsou nezbytné pro optimální fungování hraničního přechodu při mimořádných událostech. Tato opatření zajišťují dlouhodobou udržitelnost a zvyšují schopnost přechodu efektivně reagovat na mimořádné situace.

9 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ

Na základě stanovených cílů bakalářské práce, výsledků dotazníkového šetření, checklistu a provedené SWOT analýzy hraničního přechodu byly identifikovány klíčové nedostatky ve třech oblastech zabezpečení: organizačním, technickém a personálním. V následující části jsou navržena konkrétní opatření, která by mohla významně přispět k efektivnějšímu zvládnutí mimořádných událostí v prostoru bývalého hraničního přechodu Velká nad Veličkou – Vrbovce a tím zvýšit jeho efektivitu při řešení mimořádných událostí.

9.1 Organizační opatření

Z dotazníkového šetření i ze záznamu o mimořádné události z roku 2022 vyplynulo, že mezi jednotlivými složkami integrovaného záchranného systému (Policie ČR, Armáda ČR, obecní samospráva) dochází v případě MU k nedostatečně koordinované spolupráci.

Z tohoto důvodu doporučuji:

- Aktualizace krizových plánů obce a ORP tak, aby zahrnovaly specifický scénář obnovy hraniční kontroly v dané lokalitě, včetně předem určených úkolů pro jednotlivé složky.
- Zajištění pravidelných mezioborových cvičení na úrovni obcí, složek IZS a krajské správy. Cvičení by měla reflektovat aktuální bezpečnostní výzvy – migrace, epidemie, technické havárie.
- Zapojení místních samospráv a dobrovolných sborů do plánování a realizace opatření. Tyto složky disponují místní znalostí a zázemím, které lze efektivně využít.
- Za zvláště důležité lze považovat vytvoření dohod o spolupráci a využitelnosti místní infrastruktury (např. obecního skladu, zbrojnice, sportovních objektů) pro případné využití jako zázemí sloužících složek ze strany obce Velká nad Veličkou.

9.2 Technická opatření

Využití stávající infrastruktury – opětovné zapojení bývalé budovy hraničního přechodu Z dostupných údajů vyplývá, že bývalá budova hraničního přechodu, která byla po vstupu do Schengenu převedena do soukromého vlastnictví, dnes chátrá a neplní žádnou užitečnou funkci. V kontextu zvýšené migrační zátěže z roku 2022 a častého dočasného obnovování hraničních kontrol je zcela na místě zvážit pronájem či zpětný odkup této budovy

pro potřeby složek IZS. Argumentačně je možné opřít se o původní záměr Jihomoravského kraje využít objekt pro veřejně prospěšné účely s možností jeho reverzního převodu zpět ministerstvu vnitra v případě potřeby.

Tento objekt by mohl sloužit jako:

- zázemí pro výkon služby – šatny, hygienické zařízení, odpočinkové místnosti,
- sklad krizového materiálu – ochranné prostředky, zdravotnický materiál, technika,
- kontrolní stanoviště pro vozidla a osoby v případě bezpečnostních opatření.

Zajištění mobilních technických prostředků pro mimořádné situace. Checklist i dotazník opakovaně poukazují na nedostatek technického vybavení, a to zejména pro dlouhodobou práci v terénu, večerní a noční podmínky a hygienické zabezpečení.

Doporučuji proto:

- mobilní osvětlení a elektrocentrály
- kontejnerové jednotky pro zázemí (mobilní WC, sprchy, odpočinkové místnosti),
- termovize a mobilní kamery pro zvýšení bezpečnosti a monitorování,
- mobilní skladovací systémy (např. přívěs s výbavou pro nouzové zásahy).

Tyto prvky mohou být sdíleny v rámci Integrovaného záchranného systému kraje, nebo přechodně dislokovány z jiné složky podle vývoje situace.

Instalace trvalých technických prvků pro kontrolu a krizovou připravenost jako:

- zabudovaná místa pro mobilní zábrany a sloupky (připravené kotvy v komunikaci),
- předpřipravené rozvody elektřiny a vody, napojené na veřejnou síť,
- stabilní přístřešky nebo konstrukce, které lze rychle uzpůsobit ke kontrole osob a vozidel.

Posílení digitálních a komunikačních systémů

Přechod se nachází v oblasti s minimálním zastavěním, obklopený především zemědělskými pozemky, loukami a lesy. V těchto podmínkách je přirozeně omezené pokrytí mobilním signálem, chybí infrastruktura a je obtížné zajistit trvalý přehled o pohybu osob či vozidel v okolí. Z toho důvodu je nezbytné zaměřit se na specifická technická řešení vhodná právě do těchto podmínek.

- Instalace přenosných datových routerů pro vysokorychlostní přenos dat v mobilních sítích se směrovými anténami – pro případ MU je možné rychle vytvořit lokální komunikační bod, i v místech bez signálu. Zařízení může být napájeno z elektrocentrály nebo solárního zdroje.

- Zavedení přenosných monitorovacích zařízení do terénu – např. fotopasti, přenosné kamery s nočním viděním a detekcí pohybu, které lze instalovat na vstupních cestách v lesních nebo polních úsecích. Tato zařízení mohou být napojena na mobilní datovou síť nebo fungovat v režimu off-line se záznamem.
- Použití bezpilotních prostředků (dronů) – vybavených termokamerou, vhodné pro operativní přelet oblastí s omezenou přístupností (lesní stezky, louky mimo komunikace). Drony mohou napomoci jak v pátrání po osobách, tak při kontrole pohybu v terénu.

9.3 Personální opatření

Jedním z nejčastějších problémů identifikovaných v rámci dotazníkového šetření bylo personální přetížení složek IZS při mimořádných událostech. Hraniční přechod není trvale obsazen, a při náhlé MU dochází k přesunu sil z jiných částí kraje či republiky, což vede k omezení operativnosti a ke zvýšenému stresu sloužících osob. Na základě zjištění se doporučuje:

- Zavést systém záložních personálních kapacit, které by bylo možné aktivovat při mimořádné události. Může jít o příslušníky aktivních záloh Armády ČR.
- Vytvoření rotačního systému výpomoci v rámci krajské policie a Celní správy, který by umožnil efektivní střídání sil při déletrvajícím zásahu (např. několik dní nepřetržité služby).
- Zavedení systému preventivní regenerace sil – střídání služeb, možnost odpočinku, technické zázemí pro hygienu a stravu (viz bod technická opatření).

Další důležitou oblastí je pravidelné odborné školení. Ačkoli většina respondentů deklarovala základní povědomí o krizových postupech, chybí praktické zkušenosti s mimořádnými událostmi tohoto typu. Doporučuji proto:

- Realizace praktických výcviků přímo na přechodu, s důrazem na taktiku zadržení, kontrolu dokumentů, vyhodnocení rizik a koordinaci více složek.
- Zařazení interaktivních modelových situací (např. nácvik zásahu při nelegální migraci, nakaženém jedinci nebo technické havárii) do odborné přípravy příslušníků policie, celníků a případně i pracovníků obcí na obou stranách republik.

Z dlouhodobého hlediska je třeba vnímat personální oblast nejen jako otázku počtu, ale také kvality a psychické odolnosti zasahujících sil, především s ohledem na náročnost výkonu služby v podmínkách stresu, nejistoty a diskomfortu.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zaměřila na komplexní posouzení připravenosti hraničního přechodu Velká nad Veličkou – Vrbovce na mimořádné události. V průběhu výzkumu byly analyzovány organizační, technické a personální aspekty, které ovlivňují efektivitu služebních složek v krizových situacích. Prostřednictvím dotazníkového šetření, checklistu a SWOT analýzy byly identifikovány klíčové nedostatky, mezi něž patří zejména nedostatek základního zázemí pro výkon služby, absence odpovídajícího technického a ostatního vybavení a omezená koordinace složek integrovaného záchranného systému.

Výsledky ukazují, že současná úroveň připravenosti hraničního přechodu není dostatečná pro efektivní zvládnutí krizových situací, jako jsou migrační vlny, epidemiologické hrozby či jiná ohrožení. Zároveň se ukázalo, že správná a dostatečně rychlá koordinace mezi jednotlivými složkami je klíčová pro zajištění bezpečného a funkčního prostředí. Na základě zjištění práce byly navrženy konkrétní opatření ke zlepšení, zahrnující využití stávající infrastruktury, zlepšení technického vybavení, vytvoření rotačního systému personální výpomoci a modernizaci sledovacích technologií.

Přestože cíle práce byly splněny a aktuální stav hraničního přechodu byl detailně zhodnocen, další výzkum by se měl zaměřit na možnosti implementace navržených opatření a jejich praktické dopady. Významnou roli hraje také legislativní rámec upravující bezpečnostní opatření na hraničních přechodech a jeho potenciální úpravy pro zvýšení efektivity krizového řízení. Výsledky práce mohou sloužit jako podklad pro přesné rozhodovací procesy v oblasti bezpečnostní politiky a krizového managementu, přispívající ke zlepšení podmínek pro výkon služby v oblasti státní hranice a celkovému zvýšení bezpečnosti v dané oblasti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARMÁDA ČR. Při ochraně hranic se Slovenskem byl kromě profesionálů nasazen i rekordní počet vojáků aktivní zálohy. Online. In: Armáda ČR. 6. 2. 2023. Dostupné z: <https://acr.mo.gov.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/pri-ochrane-hranic-se-slovenskem-byi-krome-profesionalu-nasazen-i-rekordni-pocet-vojaku-aktivni-zalohy-242003/>. [cit. 2025-04-15]

ARSENAULT, C., YAKUBOVICH, A.R., LANDRY, A. et al., 2021. Migrant health policies in a globalized world: A systematic review and synthesis of determinants, approaches, and outcomes. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 23, pp.1234–1246. Dostupné na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10903-020-01025-2>. [cit. 2025-01-10].

CARRERA, S., & DEN HERTOOG, L., 2016. A European Border and Coast Guard: What's in a name? CEPS Paper in Liberty and Security in Europe, (88). ISBN 978-94-6138-517-7. Dostupné z: <https://www.ceps.eu/ceps-publications/european-border-and-coast-guard-whats-name/>. [cit. 2025-04-22].

ČESKÁ TELEVIZE. 2014. *Bývalé celnice pustnou i rozkvétají*. Online. In: ČT24. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/byvale-celnice-pustnou-i-rozkvetaji-337578>. [cit. 2025-01-03].

ČESKO. Sdělení č. 327/2024 Sb., o vyhlášení seznamu hraničních přechodů a seznamů přeshraničních propojení. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 28. 4. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-327>

ČESKO. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 24. 4. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>

ČESKO. Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 24. 4. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-191>

ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>. [cit. 10. 1. 2025]

ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 24. 4. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 24. 4. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>

ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>. [cit. 12. 1. 2025]

ELIÁŠ, Dušan. 2025-12-2. *Obec Vrbovce při migrační krizi roku 2022*. Telefonický rozhovor 20. 02. 2025

EUROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR. Zvláštní zpráva č. 19/2021: Podpora poskytovaná Evropským v boji proti převaděčství migrantů: ceněný partner, ale málo se využívají zdroje údajů a měření výsledků. Typ zdroje: PDF dokument. Místo: Lucemburk. Vydavatel: Evropský účetní dvůr. Vychází od roku 2021. Dostupné z: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_19/SR_migrant_smuggling_CS.pdf. [cit. 2025-04-15]

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (kodifikované znění). *Úřední věstník Evropské unie*. 2016, L 77, s. 1–52. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32016R0399>. [cit. 2025-04-22].

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol). *Úřední věstník Evropské unie*. 2016, L 135, s. 53–114. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32016R0794>. [cit. 2025-04-22].

EVROPSKÁ UNIE. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní stráž. *Úřední věstník Evropské unie*. 2019, L 295, s. 1–131. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019R1896>. [cit. 2025-04-22].

EVROPSKÁ UNIE. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/797 ze dne 11. května 2016 o interoperabilitě železničního systému v Evropské unii (přepracované znění).

Úřední věstník Evropské unie. 2016, L 138, s. 44–101. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0797>. [cit. 2025-04-22].

GALOVÁ, Jarmila G. SWOT analýza: Stojíte před strategickým rozhodnutím? Online. Ecommerce Bridge. 2023. Dostupné z: <https://www.ecommercebridge.sk/swot-analyza-stojite-pred-strategickym-rozhodnutim/>. [cit. 2025-04-22].

GEOGRAFICKÁ STUDIA UPOL, 2007. Online. In: Česká republika a Schengenský prostor. Geografická studia Univerzity Palackého v Olomouci. Dostupné z: https://geography.upol.cz/soubory/lide/szczyrba/GCR2/CR_a_Schengensky_prostor.pdf. [cit. 2025-01-03].

GUSHULAK, B.D., WEEKERS, J. & MACPHERSON, D.W., 2010. Migrants and emerging public health issues in a globalized world: threats, risks and challenges, an evidence-based framework. *Emerging Health Threats Journal*, 2(e10). Dostupné z: <https://www.eht-journal.org>. [cit. 2025-01-10].

iDOBRYDEN. Kraj chce bývalý přechod z Velké. Online. In: iDobryden.cz. 21. 8. 2008. Dostupné z: <https://www.idobryden.cz/zpravy/kraj-chce-byvaly-prechod-z-velke-1766.html>. [cit. 2025-04-15]

JANURA, Josef, 2009. Online. In: Hradec Králové. 2016. Dostupné z: <https://www.hradec-kralove.org/zakladni%2Drozdeleni%2Dmimoradnych%2Ddudalosti/d-55383>. [cit. 2025-01-10].

JANUROVÁ, Martina, 2024. *Policisté a vojáci cvičili na hranicích situace s falešnými převaděči a migranty*. Online. In: Deník.cz. Dostupné z: https://liberecky.denik.cz/zpravy_region/sektor-liberec-migranti-vojaci-a-policiste-cvicili-na-hranicich-20240423.html. [cit. 2025-01-12].

JENČÍK, Milan, 2018. *Zdivočelé Sudety: nový pohled na dramatický rok 1938*. Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-4952-8.

KOPANIČIARSKÉ NOVINY. Po rozdělení Československa sa ocitli za hranicami obyvatelia osady Šance na Vrbovciach, spísali petíciu. Online. In: Kopaničiarské noviny. 15. 4. 2025. Dostupné z: <https://www.kopaniarskenoviny.sk/video-po-rozdeleni-ceskoslovenska-sa-ocitli-za-hranicami-obyvatelia-osady-sance-na-vrbovciach-spisali-peticiu/>. [cit. 2025-04-15]

KOUTSKÁ, Dagmar. V ČR vznikly nové mezinárodní gangy převaděčů, Češi v nich dělali řidiče. Online. In: Advokátní deník. 5. 7. 2022. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/07/05/v-cr-vznikly-nove-mezinarodni-gangy-prevadecu-cesi-v-nich-delali-ridice/>. [cit. 2025-04-15].

KRUPKA, Jaroslav, 2020. *Konec Československa. Lidé ze dne na den museli řešit existenční problémy*. Online. In: Deník.cz. 2. 1. 2020. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/ceskoslovensko-vaclav-klaus-havel-vladimir-meciar-hranice-celnice.html. [cit. 2025-01-03].

MACHOTKOVÁ, Šárka, ©2025. *Co je Schengen*. Online. In: ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. Tvoříme Evropu. Dostupné z: <https://tvorimevropu.cz/ja-a-eu/co-je-schengen/>. [cit. 2025-01-03].

MAŠKOVÁ, Tereza a MORBACHER, Lubomír, 2014. Cestování z poválečného Československa. Online. In: *Železná opona v Československu*. S. 1-16. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/hranice/studie.pdf>. [cit. 2024-12-28].

MIKEŠ, Pavel, 2018. *Vývoj státních hranic Československé republiky a České republiky*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra. ISBN 978-80-270-4979-0.

MINISTERSTVO DOPRAVY ČR. Kvůli epidemii slintavky a kulhavky bude pro kamiony omezen vjezd ze Slovenska do Česka. Online. Ministerstvo dopravy ČR. 26. 3. 2025. Dostupné z: https://md.gov.cz/Media/Media-a-tiskove-zpravy/Kvuli-epidemii-slintavky-a-kulhavky-bude-pro-kamio?utm_source. [cit. 2025-04-22].

MINISTERSTVO DOPRAVY, 2007. Online. In: Schengenská spolupráce. Ministerstvo dopravy ČR. Dostupné z: <https://md.gov.cz/Dokumenty/Letecka-doprava/Pravni-predpisy/Schengen>. [cit. 2025-01-03].

MINISTERSTVO VNITRA, 2007. Online. In: Schengenská spolupráce. Ministerstvo vnitra ČR. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/volby/clanek/schengenska-spoluprace.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>. [cit. 2025-01-03].

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, 2007. Online. In: Schengenský informační systém. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/sarajevo/cz/viza_a_konzularni_informace/vizove_informace/schengensky_informacni_system.html. [cit. 2025-01-03].

PÁNIK, Pavol. *Historický pohľad na problematiku pohraničia*. Přípravovaná publikace, rukopis poskytnutý autorem. Dunajská Lužná: 29. 1. 2025.

PEJČOCH, Ivo, 2013. „Ochrana“ hranic a zákon, který pohraničníci slavili. Online. In: Vojenský historický ústav. 10. 07. 2013. Dostupné z: https://www.vhu.cz/en/ochrana-hranic-a-zakon-ktery-pohranicnici-oslavovali/?utm_source=chatgpt.com. [cit. 2025-01-03].

POLNAR, Stanislav, 2021. Online. In: *Souvislosti bezpečnostní a vojenské ochrany československých hranic v letech 1918 až 1989*. Slezské zemské muzeum Opava. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/360064680_Souvislosti_bezpecnostni_a_vojenske_ochrany_ceskoslovenskych_hranic_v letech_1918_az_1989. [cit. 2024-12-08].

PORTMANN, Kateřina a PAŽOUT, Jaroslav, 2017. *Život na československých hranicích a jejich překračování v letech 1945-1989*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů. ISBN 978-80-87912-68-3.

PULEC, Martin, 2021. *Smrt v pohraniční uniformě - mýty a skutečnost: seznamy zemřelých pohraničníků v letech 1945-1991*. Semper paratus. Praha: Policie ČR Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV. ISBN 978-80-86621-38-8.

RIJPMA, J., 2016. The proposal for a European Border and Coast Guard: evolution or revolution in external border management? Study for the LIBE Committee. European Parliament. ISBN 978-92-823-8905-0. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556934/IPOL_STU\(2016\)556934_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556934/IPOL_STU(2016)556934_EN.pdf)

ROŽŇÁK, Petr a KUBEČKA, Karel, 2018. *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Vydání: první. Monografie. Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418-292-1.

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. Infekční onemocnění u migrantů: Prevence a zvládání rizik. Typ zdroje: PDF dokument. Místo: Praha. Vydavatel: Státní zdravotní ústav. Vychází od roku 2023. Dostupné z: https://szu.gov.cz/wp-content/uploads/2023/12/Infekcni_ onemocneni_u_migrantu_002_.pdf. [cit. 2025-04-15]

SVOBODA, Tomáš. „700 lidí za víkend.“ Policisté chytají migranty v lesích i centrech měst. Online. In: Seznam Zprávy. 13. 9. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-700-lidi-za-vikend-policiste-chytaji-migranty-v-lesich-i-centrech-mest-214053>. [cit. 2025-04-15]

ŠLAHOR, Peter, 2018. *Československé štátne hranice na území Slovenska v rokoch 1918 až 1992*. Online. Bratislava: Ministerstvo vnútra SROV. [cit. 2024-12-07]. Dostupné z: https://www.minv.sk/swift_data/source/verejna_sprava/hranice_prezentacie/Ceskoslovenske%20statne%20hranice%20na%20uzemi%20Slovenska%202.pdf

ŠMÍDA, Zdeněk, 2016. *Vývoj českých státních hranic*. Praha: Fortuna. ISBN 978-80-7373-131-1.

ŠMÍDA, Zdeněk, 2018. *Almanach československých státních hranic 1918-1938: (k počtě 100. výročí vzniku ČSR)*. V Tribunu EU vydání první. Knihovnicka.cz. Brno: Tribun EU. ISBN 978-80-263-1431-8.

TUREK, Petr. Na přechodu bude výroba folií. Online. In: Hodonínský deník. 1. 6. 2010. Dostupné z: https://hodoninsky.denik.cz/zpravy_region/na-prechodu-bude-vyroba-foli20100601.html. [cit. 2025-04-15]

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ. Schengenský informační systém (SIS). Online. In: Úřad pro ochranu osobních údajů. © 2025. Dostupné z: <https://uoou.gov.cz/cinnost/schengen-informacni-systemy-eu/sis-schengensky-informacni-system>. [cit. 2025-01-04].

ÚŘAD PRO ZASTUPOVÁNÍ STÁTU VE VĚCECH MAJETKOVÝCH. Přechod mění majitele. Online. In: Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. 7. 6. 2010. Dostupné z: uzsvm.gov.cz. [cit. 2025-04-15]

VANĚK, Pavel, 2008. *Pohraniční stráž a pokusy o přechod státní hranice v letech 1951-1955*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů. ISBN 978-80-87211-08-3.

VARSÍK, Milan, 1982. *Nepokorená Javorina*. Bratislava: Pravda.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Audit národní bezpečnosti [PDF]. 2016. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>. [cit. 2025-04-15].

VOCHOZKA, Jiří, 2018. Pasová kontrola Republiky československé. Online. *Klub sběratelů kuriozit*. Dostupné z: <http://web.sberatel-ksk.cz/clanek-pasova-kontrola-republiky-ceskoslovenske-2018080003>. [cit. 2024-12-22].

VOSKOPOULOS, George, ed. *European Union Security and Defence: Policies, Operations and Transatlantic Challenges*. Cham: Springer, 2021. ISBN 978-3-030-48892-5.

ZACHOVÁ, Aneta, NOVÁK, Štefan. Krize Schengenu. Podívejte se, kde všude vás můžou na hranicích kontrolovat. Online. In: Aktuálně.cz. 21. 11. 2024. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/evropsky-parlament/krize-schengenu-kde-vsude-muzete-na-hranicich-potkat-kontrol/r~34e9bc4495fa11ef801c0cc47ab5f122/>. [cit. 2025-04-15]

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Hranice po 2. světové válce (<i>zdroj, Šmída, 2016</i>)	17
Obrázek 2 Budova hraničního přechodu (<i>zdroj: Mapy.cz, 2024</i>)	38
Obrázek 3 Budova hraničního přechodu (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	38
Obrázek 4 Výsledek SWOT analýzy (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	55

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Checklist (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	51
Tabulka 2 SWOT analýza (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	52
Tabulka 3 SWOT analýza (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	53
Tabulka 4 Hodnocení silných stránky (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>).....	53
Tabulka 5 Hodnocení slabých stránek (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	54
Tabulka 6 Hodnocení příležitostí (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	54
Tabulka 7 Hodnocení hrozeb (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	54

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Výsledky první otázky (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	42
Graf 2 Výsledky druhé otázky (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	42
Graf 3 Výsledky třetí otázky (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	43
Graf 4 Výsledky otázky čtvrté (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	44
Graf 5 Výsledky páté otázky (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	45
Graf 6 Výsledky šesté otázky (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	45
Graf 7 Výsledky otázky sedmé (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	46
Graf 8 Výsledky otázky třinácté (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	49
Graf 10 Výsledky otázky čtrnácté (<i>zdroj: vlastní, 2025</i>)	50

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

IZS	Integrovaný záchranný systém
MU	Mimořádná událost
ORP	Obec s rozšířenou působností
SIS	Schengenský informační systém
SNB	Sbor národní bezpečnosti
Stb	Státní bezpečnost
ÚZSVM	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Otázky dotazníkového šetření

1. Jak dlouho jste sloužil/a na tomto hraničním přechodu?

- Několik dnů
- Několik týdnů
- Více než měsíc
- Opakovaně během celého období kontrol

2. Jaké byly hlavní problémy, se kterými jste se během služby na tomto místě setkal/a? (možno vybrat více odpovědí)

- Nedostatek sociálního zázemí (WC, sprcha)
- Nedostatek možností stravování
- Nedostatečné vytápění nebo ochrana před nepříznivým počasím
- Nedostatek odpočinkových prostor
- Nedostatečné osvětlení okolí stanoviště
- Nedostatek vybavení pro dlouhodobou službu v terénu
- Jiné (uved'te): _____

3. Byla Vám poskytnuta adekvátní možnost odpočinku mezi směnami?

- Ano, v odpovídajícím zázemí
- Ano, ale v provizorních podmínkách
- Ne, musel/a jsem odpočívat ve vozidle nebo venku

4. Jak jste řešil/a potřebu WC během služby?

- Přístup k toaletám byl zajištěn
- Využíval/a jsem přenosné WC
- Nebyla k dispozici žádná možnost, musel/a jsem improvizovat

5. Jaké možnosti stravování jste měl/a během služby?

- Zajištěná strava nebo přístup k občerstvení

- Měl/a jsem vlastní zásoby jídla
- Nebyly k dispozici žádné možnosti, musel/a jsem řešit individuálně

6. Bylo zajištěno vytápění nebo ochrana před nepříznivým počasím?

- Ano, bylo k dispozici vyhřívané stanoviště
- Částečně, ale bylo to nedostačující
- Ne, podmínky byly nevyhovující

7. Jak hodnotíte bezpečnost vašeho pracovního stanoviště?

- Bezpečné, odpovídající podmínkám služby
- Částečně bezpečné, bylo třeba zvýšené obozřetnosti
- Nebezpečné, chybělo osvětlení, únikové možnosti nebo kryt

8. Co vám při službě na tomto hraničním přechodu nejvíce chybělo? (Otevřená otázka)

9. Jaká opatření by podle vás mohla nejvíce zlepšit podmínky služby na tomto místě? (Otevřená otázka)

10. Doporučil/a byste nějaké konkrétní změny ve vybavení nebo organizaci služby? (např. mobilní WC, stan, ohřívače, světlo, jiný systém střídání směn)

11. Jaké pozitivní aspekty služby na hraničním přechodu Velká nad Veličkou / Vrbovce (např. spolupráce s kolegy z jiných složek, pocit důležitosti práce, získané zkušenosti, podpora bezpečnosti nebo možnost osobního růstu) jste vnímal/a během vašeho nasazení? Uveďte konkrétní příklady.

12. Jak hodnotíte úroveň bezpečnosti při kontrolách migrace na hraničním přechodu?

- Vysoká, všechna bezpečnostní opatření byla dostatečná
- Střední, některá opatření mohla být zlepšena
- Nízká, bezpečnostní opatření byla nedostatečná

13. Jak často se na hraničním přechodu vyskytovaly konfliktní nebo násilné situace související s migrací?

- Velmi zřídka, většinou vše probíhalo v pořádku
- Příležitostně, ale byly vždy pod kontrolou

14. Jak hodnotíte schopnost a připravenost hraničního přechodu na zvládání nelegální migrace, její detekování nebo skrývání migrantů (např. v nákladních automobilech, v pohraničních oblastech)?

- Velmi efektivní, detekce byla vysoká a hraniční přechod připraven pro zvládání krize
- Částečně efektivní, ale bylo možné zlepšit techniku, vybavení, prostory, školení, logistiku
- Neefektivní, detekce byla nedostatečná, hraniční přechod je nevyhovující